

**145 ГОДИНА
ТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ**

**150 ГОДИНА
ОД РОЂЕЊА РАДОЈА ДОМАНОВИЋА**

**150 ГОДИНА
ОД РОЂЕЊА НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ**

**100 ГОДИНА
КОШАРКЕ У СРБИЈИ**

145 ГОДИНА ОД ОСНИВАЊА ТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ У ПИРОТУ

Дан школе, обележавање годишњице постојања и трајања школе, вероватно је најадекватнија прилика да се враћамо у прошлост и да се подсећамо пута од Трговачко-занатлијске до данашње Техничке школе и оних који су читав један век и још четрдесет година преко упорно радили, понекад у немогућим условима и околностима, да би постојала и опстајала школа као институција.

Седмнаест различитих имена у ових 140 години сведочи о многим променама, али оно што се никада није мењало јесу смисао и улога ове школе: „да би се задовољиле индустријске и трговачке потребе народа у Пироту и околини“, како стоји у одлуци Српске владе од 30. септембра 1878. године, што је датум оснивања највеће и најстарије средње школе у Пиротском округу.

Враћање у прошлост не може а да не буде носталгично јер у прошлости и историјату наше Школе наићи ћемо на податке о школи која дуго није имала ни своју зграду, о уметности ручног рада, о занатима који су давно већ изумрли и заборављени, о духу старе пиротске занатлијске и трговачке чаршије који се изгубио негде међу модерним зградама у савременом начину живота. Пожељно је оживети звук некадашњег школског звона, пуцкетање ватре у фурунама скучених учионица, звецкање шегртског алата што се разлеже старом пиротском чаршијом, боје и шаре почетних и помало невештих ручних радова, мрље од мастила на првим техничким цртежима.

А када се из носталгије и сентименталности вратимо архивској грађи и документима, сазнамо следеће: у времену када су Пирот и околина ослобађани од Турака, школе и писмени људи који знају читати и писати били су реткост у Србији. Оно мало школа радило је нередовно и са прекидима због сталних ратова. Те 1878. године до 22. новембра једва да је дванаесторо ученика испунило услов писмености и потребног фонда знања да би могло да буде уписано у први разред Трговачко-занатлијске школе.

Предавања у школи, која је била смештена у општинској згради највероватније поред Старе цркве на Пазару, почела су 22. новембра 1878. године и то у једној учионици која је била опремљена једним

столом, једном столицом, једном пећи и са четири клупе. Школа је дуго и силом прилика морала да ради у неадекватним зградама. Др Миодраг Пејчић 1882. год. пише: „Школе у овом округу не одговарају општим хигијенским прописима. Жалосно је садашње стање зграда уступљених за школе у окружној вароши како у Тијабари, тако и на Пазару“. Школски надзорник, Љубомир Ћирић, констатоваће да су школске просторије „мале, ниске, тескобне и врло трошне“.

Аранђео Раша Милошевић био је први управник прве отворене средње школе у Пироту.

Школу је у првој генерацији похађало дванаесторо ученика, радило је двоје наставника, а настава се изводила према Привременом наставном плану и програму и обухватала је изучавање потребних наука и вештина за техничка и трговачка предузећа: српски језик-8 часова недељно, земљопис-3, историја-2, рачун-3, цртање-3, краснопис-2, наука хришћанска-2, црквено певање-2, грађанско певање-2, укупно 29 часова недељно. На крају школске годне, јуна месеца, одржани су јавни испити. У присуству свих наставника, ђачких родитеља и грађанства ђаци су показивали шта су научили. Испитивао их је лично изасланик Министарства просвете за Пиротски, Нишки, Врањански, Топлички и Ужички округ Милош Милојевић. Резултати испита били су: 3 ученика положила су разред са одличним, 3 са врло добрим, 4 са добрим, 1 са slabим, док је један још априла био напустио школу. На Видовдан, 29.6.1879. године, приликом читања класификације ученика, одржана је јавна свечаност школе на којој су одличним ученицима предате на поклон књиге. Грађани Пирота приложили су тада 48 динара у корист сиромашних ђака. Из тог најранијег периода рада Школе издвајамо као посебно важне напоре да се организује школовање женске деце и то у Девојачкој приватној школи (1886), Девојачкој раденичкој школи (1887) и Раденичкој школи Пиротске женске подружине (1898).

Двадесет година касније, 1898. године Недељно-празнична занатлијска школа у Пироту има стотину ученика.

До краја Првог светског рата Школа ради као Занатско-трговачка школа, од 1926. као Општа занатска школа, од 1935. као Стручна подружна школа, од 1946. као Стручна школа за ученике

у индустрији и занатству, од 1956. као Нижа стручна мешовита школа ученика у привреди, од 1961. као Мешовита школа ученика у привреди. Свих наведених година Школа је радила у неадекватним просторијама, имајући проблема са уписом ученика, са оскудним буџетима, без потребних учила, без правог наставног кадра, без материјалне помоћи предузећа и без праве законске регулативе.

Закон о средњем образовању из априла 1967. године донео је Школи званично статус средње школе, измене у наставним програмима, могућност да ученици наставе школовање на вишим ступњевима образовања и ново име – Школа за квалификоване раднике.

У фебруару 1971. године Школа добија своју школску зграду, веома модерно опремљену, структура наставног кадра стално се побољшава, стижу високе републичке награде за уређење школског простора и за резултате у васпитању и образовању, развија се сарадња Школе са привредним организацијама за које се школују квалификовани радници разних струка и занимања: металских, електро и радио-ТВ занимања, текстилног, кожарског, дрвопрерађивачког, трговачког и грађевинског смера.

У годинама усмереног образовања Школа постаје Центар за усмерено образовање „Милентије Поповић“, добија своју нову физиономију, интензивира развој свих активности једне васпитно-образовне институције и школске 1980/81. у 36 одељења (20 у првој фази и 16 у другој) образује ученике у оквиру шест струка и дванаест занимања. У Школи је тада било око 1150 ученика.

Нова законска регулатива из марта 1991. године доноси и ново име – Техничка школа „Милентије Поповић“. У годинама дубоке економске кризе, распада земље и санкција Школа успева да очува солидну опремљеност, број ученика и одељења, подручја рада и образовне профиле, да успешно преброди прва искуства квалификационих и матурских испита.

Од 1997. године Школа има данашње име – Техничка школа.

Нина Тошић, професор књижевности

Извор: Монографија:

„120 година од Трговачко-занатлијске до Техничке школе у Пироту“

Majstorsko pismo Jordana Tošića, 1892. god.

Мајсторско писмо Јордана Тошића 1892. година

Група ученика Трговачке школе пиротске трговачке омладине на матури 1927. године (фотографија Тодора Тошића – први слева)

Своју зграду школа је добила тек 1971. Године

1878. Трговачко-занатлијска школа

1879. Гимназијска реалка

1886. Девојачка раденичка школа и ћилимарска школа

1898. Недељно-празнична занатлијска школа

1918. Занатско-трговачка школа

Женска занатска школа (1919-1941)

Трговачка школа (1923-1941)

1926. Општа занатска школа

Стручна подружна школа (1935-1941)

Стручна подружна школа (1944-1946)

Женска занатска школа (1944-1957)

Стручна школа за ученике у индустрији и занатству (1946-1955)

Школа ученика у привреди (1955-1967)

Школа за квалификоване раднике (1967-1980)

Центар за усмерено образовање „Милентије Поповић“ (1980-1991)

Техничка школа „Милентије Поповић“ (1991-1997)

1997. Техничка школа

Ученички уговор из 1931. године

Ученички уговор из 1931. године

145 ГОДИНА ШКОЛЕ - ИЗАЗОВИ У САДАШЊОСТИ, ВИЗИЈА БУДУЋНОСТИ

Успомене кредом обојене: шта оставља средња школа у души

Средња школа - раздобље живота које оставља неизбрисиве трагове у души. Сваки корак, сваки сусрет, свака лекција постају делови мозаика која обликују нашу будућност. Моје три године у Техничкој школи откриле су ми да успомене обојене кредом остају не само на табли, већ и дубоко у срцу.

Памтим своје прве кораке у дворишту, када су ме дочекале огромне зграде које стоје стаменито као споменици знања. Звук корака по ходницима, смех ученика и мирис књига, та јединствена атмосфера постајала је полако део мене. Мада, морам признати да ме је обузео мали страх, јер ипак сам корачао мени до тада непознатом средином.

Корачајући ходницима Техничке школе, нисам могао да наслутим колико ће то искуство имати дубок утицај на мене. Ово није само место где стичем знање, то је храм учења где се вредности као што су истрајност, одговорност и пажња према детаљима истичу као неопходне карактеристике успешног живота. Наставници су ментори, водичи кроз лавиринте сложених концепата и теорија. Њихова посвећеност преношењу знања не огледа се само у предавањима, већ и у њиховим гестовима пажње и подршке. Сећам се како су ме подстицали да размишљам критички, постављам питања и истражујем даље од граница предвиђених уџбеницима. Али, Техничка школа је више од књига и предавања. Пружила ми је прилику да учешћем у пројектима и помоћу тимског рада развијем вештине лидерства и сарадње. Учећи како да се носим са изазовима и препрекама, открио сам снагу у себи, која ме је терала да истрајем упркос свим тешкоћама.

Наша школа је попут богате плодне земље - у њу смо посејали семе знатижеље и труда, а убрзо смо почели да беремо плодове сопственог напора. Неколико година у Техничкој школи у Пироту било је као узгајање биљке која се полако развија, производећи плодове у облику знања, вештина и дубоког разумевања света око себе. Док се суочавам са новим поглављем у свом животу, са осећајем узбуђења и носталгије, схватам да су успомене обојене кредом неизбрисиве. Ове успомене су попут реликвија које носим са собом - подсећање на време проведено у Техничкој школи и на све оне који су били део овог путовања са мном.

Тако, са дубоким поштовањем према вредностима које стичем у Техничкој школи у Пироту, корачам ка будућности са циљем да не само постигнем успех, већ и да оставим траг као доказ да је свака лекција, сваки напор и свака успомена имала своју сврху у обликовању особе која сам постао.

Андрија Петровић IV-5

Бројни су изазови за школу у овом тренутку, суочавамо се са последицама коронавируса и вршњачког насиља и са њима се теба изборити, јер то је пореметило и ритам рада и начине размишљања и деце, и наставника, и нас родитеља. Требало би више укључити родитеље у живот и рад школе. Мислим да треба инсистирати на јачању васпитне функције школе због свих ових ситуација које су нас задесиле. Образовање је свакако битно, али ако унапредимо васпитну улогу школе, деца ће нам израсти у образоване и пре свега добре људе.

Техничку школу у будућности видим као јаку стручну школу, водећу школу у нашем округу и шире. Видим је као школу која даје потребна стручна знања и деци која се припремају за факултет, као што је моје дете припремила, али и деци која планирају да се запосле, а пре свега као школу у којој ученици усвајају основна морална начела и вредности, као сто су толеранција, разумевање, сарадња, хуманост.

И заиста сам као мајка срећна што је моја ћерка била ученик ове школе.

Бисера Минчић,

председник Савета родитеља у периоду 2019/2023.

Техничка школа у Пироту је највећа образовна институција у нашем округу. Са својом традицијом постојања дугом 145 година, школа је несумњиво непобитан чинилац када је у питању образовање младих кадрова у Пироту из разних области технике. Савремена индустрија Пирота, у којој предњаче стручњаци за индустријску аутоматизацију, информационе технологије, ЦНЦ производњу и саобраћај, незамислива је без подршке наше школе, и кадрова који из ње излазе, било као свршени средњошколци, било као инжењери са високим образовањем. Наша школа, заједно са локалном заједницом и привредним факторима града, учествује у процесу креирања добре будућности за младе у нашем граду. С тим у вези, задатак школе је да прати изазове са којима се сусреће привреда нашег града, као и савремене токове наше локалне заједнице, и да се тим изазовима и токовима прилагоди.

Један од најтежих проблема са којима се наш град, па и школа суочава, јесте општи пад наталитета. Мањак деце, значи мањак ученика у граду, мањак стручних кадрова потребних привреди, а самим тим и мањак квалификоване радне снаге. Једини пут за превазилажење овог проблема, са аспекта школе јесте што чвршће повезивање са привредом и локалном заједницом, и брза адаптација на потребе града. С обзиром да град Пирот ради на оснаживању ИТ сектора, и да нас очекује отварање истуреног одељења ФОН-а, и ИТ стартап центра, апсолутни приоритет школе је да прилагоди своју уписну политику, и да осим већ постојећег ИТ смера, уврсти ИТ садржаје и кроз друге образовне профиле не би ли повећала њихову компетентност у растућем ИТ сектору града. Сем тога, задатак школе је да модернизује остале образовне профиле новим и занимљивим наставним садржајима. Свет се налази увелико у фази четврте индустријске револуције, а наставни садржаји попут роботике, вештачке интелигенције, паметних технологија, 3Д штампе, баратања са великим количинама података и других, морају што пре наћи место у оквиру редовних наставних целина који се нашим ученицима нуде. Мишљења сам да је пред нашим,

пре свега инжењерским наставним кадром, велики задатак модернизације наставних садржаја и школе у целини. Овај задатак не би било могуће извршити без опремања школе модерним дидактичким наставним средствима. Техничка школа спада у ред боље опремљених школа, али је свакако потребно овај тренд наставити и оснажити у наредном периоду, како би се савремени наставни садржаји могли на одговарајући начин реализовати.

Сем тога, један од врло битних фактора успешности школе јесте учешће у пројектима Европске сарадње попут пројекта Еразмус, али и других. Школа се већ трећу годину активно бави Еразмус пројектима, а наш циљ треба да буде да ученицима свих образовних профила школе омогућимо учешће у Европским пројектима. Сматрам да је могућност да ученици део свог школског периода проведу у некој земљи Европске уније један од битних мотива одабира Техничке школе приликом уписа будућих средњошколаца. Све наведено представља начин да школа остане, као што је до сада била, поуздан партнер локалној заједници и привреди града. Квалитетна настава, као наш крајњи циљ, сигуран је пут даљег раста и развита Техничке школе, а уједно је и пут њене конкурентности, опстанка, и даљег напретка

Дејан Алексовски,

професор стручних предмета мехатронике

Техничка школа постоји 145 година. Велика је одговорност и част бити на челу образовне установе која траје више од једног века. Мисија ове установе је да ученике оспособи за конкурентно тржиште рада, даље школовање, да подстиче лични развој и креативност сваког ученика. Стремимо да будемо школа у којој се сви понашају одговорно, школа у којој се развијају индивидуалне и колективне способности.

Како се технологије убрзано мењају и развијају, све је теже у процесу образовања обезбедити вештине и знања која прате савремене технолошке промене. Континуиране промене у технологији и тржишту рада захтевају флексибилност и брзо прилагођавање, како бисмо осигурали да наши ученици буду спремни за будуће изазове. Један од највећих изазова представља праћење свих тих технолошких иновација и потреба. Одржавање и ажурирање технолошке опреме и ресурса за наставу постају све важнији како би се омогућила савремена обука. У складу са тим и наставни планови и програми Техничке школе морају пратити брзе и континуиране промене технологије, како би се осигурала релевантност усвојених знања. Овакве врсте промена могуће је пратити континуираним опремањем наставних кабинета савременијом дидактичком опремом. Али, недостатак финансијских средстава и ограничени ресурси могу ограничити могућности школе за побољшање и ширење програма и остваривање амбиција у образовању. Управо је један од изазова пронаћи начине финансирања кроз различите пројекте. Иако се суочавамо са овим изазовима, одлучни смо у нашој посвећености осавремењавању рада школе. Радимо заједно како бисмо превазишли ове препреке и осигурали да наша школа остане место квалитетног техничког образовања. Оно чему школа данашњице мора да научи своје ученике јесу критичко размишљање, решавање проблема, вештине међусобне

сарадње и вештине комуникације. Школа будућности не треба да покушава да ученике научи свему што следи, јер то није ни могуће. Школа будућности треба да припреми ученике да буду самостални, да их научи да логично размишљају, да развију своје потенцијале, да буду способни да се адаптирају, да одговоре свим изазовима. Наша школа има богату традицију у пружању квалитетног техничког образовања. Визија Техничке школе је лидерство у области технолошког образовања.

У наредним годинама планирамо да се фокусирамо на модернизацију курикулума, обезбеђивање врхунске технолошке опреме и наставничких ресурса, те интензивирање сарадње с локалном индустријом, како бисмо омогућили ученицима стручну праксу и директну повезаност са тржиштем рада.

Један од циљева је и развијање иновативних метода наставе, посебно у СТЕМ подручјима, како бисмо нашим ученицима пружили најбоље могуће образовно искуство.

Желимо да Техничка школа постане институција која не само да припрема ученике за будуће успешне професионалне каријере, већ и за активно учешће у изградњи боље будућности. Инвестирање у савремену технолошку опрему и инфраструктуру омогућава бољу обуку ученика и припрему за технолошки напредно економско окружење. Активно радимо на сарадњи са другим школама и институцијама, како у земљи тако и ван ње, са циљем да наши ученици богате своја искуства и шире видике. Планирамо да у будућности школа прошири своју интернационалну сарадњу, што ће допринети квалитету наставе и побољшању услова за учење и праксу.

Уз рад, посвећеност и сарадњу нема изазова који су недостижни, јер ми смо заједница која расте заједно.

Заједничким трудом посвећених наставника, марљивих ученика и преданих родитеља желимо да у наредном периоду постигнемо већу афирмацију школе, да створимо модерну и ефикасну школу, препознатљиву по школовању кадрова потребних привреди, у коју ће ученици радо долазити.

Братислав Димитријевић
директор Техничке школе

Техничка школа је последњих деценија показала да се јасном визијом, радом, залагањем и одлучним руковођењем могу остварити изузетни резултати. Имајући у виду да су техника и технологија покретач савременог света и да су органи управљања школом то благовремено увидели, Техничка школа је постала водећа образовна установа, не само на територији града Пирота, већ целог округа.

Техничко образовање, а самим тим и Техничка школа, су пред многим изазовима у будућности. Пред професорима школе је тежак задатак да ученике оспособљавају за успешно сналажење у савременом свету технике. С обзиром на све већи значај дуалног образовања, Техничка школа ће у будућности представљати веома важан ослонац развоја привреде града Пирота.

Сава Костић,
начелник одељења за ванпривредне делатности Општине Пирот

Школску 2022/2023. годину обележили су успеси наших ученика на такмичењима из различитих области. Низ добрих резултата започео је новембра на регионалном такмичењу из предузетништва под називом „Пословни изазов“. Учесници су били подељени у тимове и имали су задатак да осмисле бизнис идеју. Техничку школу представљали су Младен Ристић, Александар Панић и Милан Стојановић, матуранти са смера електротехничар информационих технологија. Њихов задатак био је да осмисле производ или услугу који ће помоћи развијање културе читања код младих. Ментори ученика су Сања Ранчић, професор економске групе предмета и Бојан Ђирић, професор стручних предмета из области електротехнике.

На међународном такмичењу „Best in English“ 53 ученика Техничке школе одмерило је своје знање енглеског језика са још 22.770 ученика из других земаља. С радошћу и честиткама издвајамо пласман нашег Вука Видановића, ученика трећег разреда образовног профила електротехничар информационих технологија, који је освојио 2. место у Србији (од укупно 1303 ученика) и 119. место у свету. Са освојених 103,5 поена, Вук је остварио резултат који је за један и по поен мањи од последњег такмичара на листи најбољих 20 у свету. Иако је тек шеснаестогодишњак, Вук импресионира својим знањем енглеског језика, својом доследношћу и скромношћу. Његов ментор је Бојана Стојановић, професорка енглеског језика.

Ученици Техничке школе успешно се такмиче и у природним и у друштвеним наукама. На такмичењу из историје за ученике средњих стручних школа и гимназија, ученици Техничке школе Алекса Павловић и Вања Ђорђевић II1, Марко Пешић II3 и Павле Ристић II1 изборили су пласман на републичко такмичење. Ментор ученика је Милица Ђирић, професорка историје.

На 63. Државном такмичењу ученика средњих школа и гимназија из математике Милица Крстић, ученица трећег разреда образовног профила електротехничар информационих технологија, остварила је изузетан успех и освојила трећу награду. Тиме је заокружила низ сјајних резултата на овом такмичењу, јер је на државно такмичење дошла као првопласирана на окружном нивоу, са освојених 90 поена. Њен ментор и професор математике је Владимир Валчић.

Традиција успешног учешћа ученика Техничке школе на државном такмичењу из физике, започета 2018. године, настављена је и ове године. Нашу школу су у гама категорији представљали Кристина Гоцев, ученица првог разреда, и Виктор Станијев и Андрија Ђурђић, ученици другог разреда. У овој категорији такмиче се ученици средњих стручних школа и општег и друштвено-језичких смерова гимназија. Њихов ментор је професор физике Милорад Поп-Крстић.

На Републичком такмичењу „Књижевна олимпијада“ учествовало је осморо ученика Техничке школе. У конкуренцији ученика гимназија, завидан ниво знања о књижевним делима и писцима показали су: Кристина Гоцев, Лазар Асковић, Чеда Тошић.

Теодора Николић, Ива Анђелковић, Огњен Тодоровић, Лена Костић и Данило Тошев, а њихови ментори су професорке Нина Тошић, Марија Ђорђевић и Бранислава Петровић.

Успеси на такмичењима из општеобразовних предмета још једном потврђују да Техничка школа поставља стандарде модерног образовања, а да ученици израстају у свестране младе људе и врсне стручњаке.

Нису изостали ни сјајни резултати у спортским дисциплинама. На међуокружном такмичењу у рукомету имали смо представнике и у мушкој и у женској конкуренцији. Женска екипа је освојила друго место, док су момци заузели треће место. Њихов ментор је професор Александар Андоновић. Мушка кошаркашка екипа Техничке школе изборила је пласман на републичко такмичење. У оштрој конкуренцији изабраници професора Николе Божића освојили су сјајно 6. место. Успешни су били и баскеташа 3 на 3 и на међуокружном такмичењу заузели су друго место.

Екипа Техничке школе „Мехатроника 43“ учествовала је на Другом републичком такмичењу из мехатронике и у јакој конкуренцији освојила је треће место. Тиме је настављен низ успеха на овом такмичењу, започет освајањем првог места прошле школске године. Екипу су чинили матуранти образовног профила техничар мехатронике Александар Младеновић и Милош Петровић. Александар Младеновић је освојио највећи број поена у теоријском делу такмичења. Ментор ученика је професор Дејан Алексовски.

На Факултету техничких наука у Новом Саду одржано је XXVIII Државно такмичење ученика машинских школа Републике Србије. Наши ученици, који похађају образовни профил техничар за компјутерско управљање ЦНЦ машина, пласирали су се на републичко такмичење у три области. У области Компјутерска графика – 2Д такмичио се и освојио одлично четврто место ученик другог разреда Спиридон Ђорђевић. Ментор ученика је професорка Венса Вељковић. У области Статика успешно су се такмичили ученици првог разреда Дарко Ташков и Димитрије Димитров, освојили су 21. и 23. место, а припремале су их професорке Јасмина Јовановић и Станка Манчић. Пласман на републичко такмичење у категорији Програмирање аутоматског струга изборио је и матурант Јован Вељковић, али Јован из здравствених разлога није учествовао на такмичењу. Његов ментор је професор Братислав Пејчић.

На Републичком такмичењу машинских школа за профил бравар Анђела Димитров, ученица првог разреда образовног профила техничар за компјутерско управљање ЦНЦ машина, освојила је 13. место. На тесту знања је имала максималан број поена и добила је похвале и честитке од стране председника Заједнице машинских школа Србије. Ментори ученице су Јасмина Јовановић и Мића Здравковић.

Са VIII Државног такмичења у програмирању екипа Техничке школе Пирот се вратила са освојеним четвртим местом. Екипу су чинили Јован Костић, Реља Соколов и Милица Крстић, ученици трећег разреда образовног профила електротехничар

информационих технологија. Јован Костић је са освојених 100 од 150 поена заузео шесто место, Реља Соколов седмо место са освојених 90 поена, док је Милица Крстић стигла до осмог места са 80 освојених поена. Ментор ученика је професор Александар Мадичић и он је освојио друго место у категорији ментора.

На 28. Републичком такмичењу ученика саобраћајних школа Србије ученици наше школе су постигли запажен резултат. Такмичарски пар Немања Вучић и Милан Илић, ученици трећег разреда образовног профила возач моторних возила, освојили је 6. место у категорији возач моторног возила Ц категорије. У категорији техничар друмског саобраћаја такмичили су се ученице четвртог разреда образовног профила техничар друмског саобраћаја Маја Станојевић и Нађа Анђелковић и заузеле су 10. место. Ментори ученика су професори Драгана Маринковић и Николић Владимир и инструктори Жељко Радељић и Васил Алексов.

Крај школске године био је у знаку националног такмичења ученичких компанија из предузетништва у организацији Достигнућа младих у Србији. Наш град и Техничку школу представљала је компанија „Агротемп“. Ова компанија која на иновативан начин користи информационе технологије како би се олакшало и унапредило аграрно пословање заузела је одлично 9. место. Ученичка компанија „Агротемп“ чији су чланови Милица Крстић, Реља Соколов, Стефан Тошић и Немања Митов, ученици трећег разреда образовног профила електротехничар информационих технологија, бави се модернизацијом пластеника, односно производњом система за регулисање температуре, влажности ваздуха и аутоматског наводњавања. Иновативни, смели, технички прецизни и модерно дизајнирани производи ученика Техничке школе и овога пута су привукли пажњу посетилаца, чланова жирија и организатора такмичења. И за ово такмичење ученике су припремали професори Бојан Ђирић и Сања Ранчић.

Успеси на такмичењима су потврда преданог и квалитетног рада ученика и наставника Техничке школе. Они нас обавезују да у будућности наставимо да са великом посвећеношћу умножавамо и унапређујемо знања и способности ученика.

Бранислава Петровић,
професор књижевности

Кристина, Страхиња и Андрија са ментором на Републичком такмичењу из физике

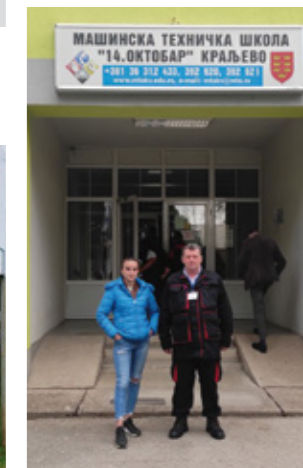
Спиридон, Димитрије и Дарко са ментором за компјутерску графику на Републичком такмичењу машинских школа

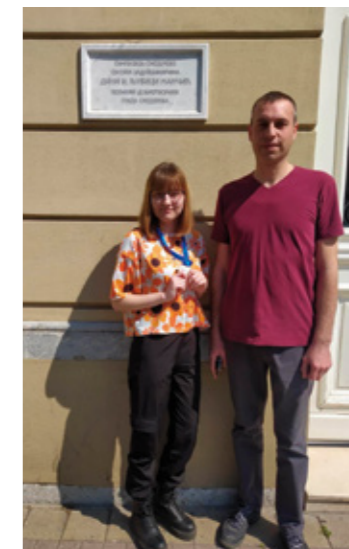
Ученичка компанија на Републичком такмичењу

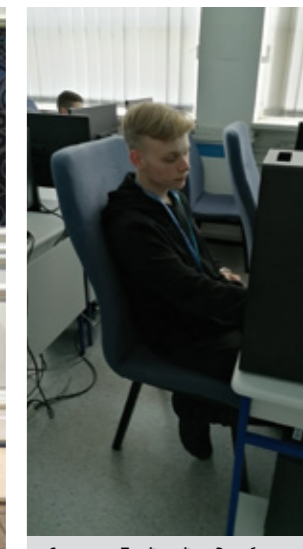
Александар и Милош са ментором на Републичком такмичењу мехатроничара

Анђела Димитров са ментором на Републичком такмичењу за профил бравар

Милица Крстић са ментором на Републичком такмичењу из математике

Спиридон Ђорђевић на Републичком такмичењу из компјутерске графике 2Д

Александар и Исидора

Александар Младеновић ученик је генерације у Техничкој школи за школску 2022/2023. годину. Током четворогодишњег школовања у нашој школи остварио је изузетне резултате, па зато има много разлога да баш он буде узор осталим ученицима.

Да ли можеш да нам се представиш?

- Моје име је Александар Младеновић, ученик сам Техничке школе, смер Техничар мехатронике и част ми је што сам ове године изабран за ученика генерације.

Како си се осећао када си сазнао да си управо ти проглашен учеником генерације?

- Био сам заиста срећан, задовољан сам због мојих успеха. Почаствовао сам овом одлуком.

Да ли си се надао овој титули, да ли си је очекивао?

- Да, очекивао сам ову титулу због мојих успеха на такмичењима и мојих успеха у школи, очекивао сам да будем међу кандидатима за ово признање. Испоставило се да сам с правом очекивао титулу.

Кога још сматраш заслужним за своје успехе? Да ли желиш неког посебно да издвојиш?

- Наравно, хтео бих најпре да захвалим својим родитељима. Такође, захваљујем и наставницима који су ме припремали за оба такмичења на којима сам учествовао, професорима Дејану Алексовском и Милораду Поп-Крстићу.

Која су твоја интересовања, имаш ли неки хоби?

- Моја интересовања су се мењала, бавио сам се планинарењем и сакупљањем лековитог биља, сада се активније бавим спортом. То је понекад пливање, трчање или тренинзи у теретани. Трудим се да будем успешан у било чему што радим.

Која такмичења и који успеси су допринели да ти постанеш ђак генерације?

- Најпре, средњу школу завршавам као вуковац, успехом 5.00 и примерним владањем. Такође, остварио сам успехе на два такмичења: на Републичком такмичењу из мехатронике освојио

сам треће место, а у првом разреду сам на Окружном такмичењу из физике изборио друго место. Посебно сам поносан на резултат из мехатронике, која је моја струка.

Који би предмет издвојио као свој омиљени предмет?

- Не бих могао да издвојим баш један предмет, подједнако ме интересују сви предмети.

Да ли је било тешко постати ђак генерације? Како си успео своје обавезе да распоредиш?

- Није било много тешко, успевам да поред школских обавеза уклопим и доста активности којима се бавим ван школе. Све је питање добре организације.

Сматраш ли да си током досадашњег школовања остварио све своје могућности или си неке области могао и више?

- Рекао бих да сам остварио своје могућности, напоменуо сам већ да се трудим да будем успешан у свему што радим.

Који су твоји планови за даље школовање?

- Намеравам да наставим школовање на Факултету техничких наука у Новом Саду и увелико се припремам за пријемни испит.

Одлично, и за крај шта поручујеш ученицима који сада уписују средњу школу и одабрали су Техничку школу?

- Поручио бих им да ако желе да упишу Техничку школу, слободно нека то ураде. Напоменуо бих и да су смерови перспективни и да омогућавају добро знање и олакшавају и даљи наставак школовања на техничким факултетима, али и налажење посла у струци. Такође, у школи се реализују интернационални Еразмус пројекти који омогућавају ученицима да одређено време бораве у некој од земаља Европске уније, да се додатно усавршавају у струци и стичу нова знања и искустава, али и да упознају друге културе, традиције, начин живота и образовање својих вршњака у Европи, да квалитетно и садржајно тамо проведу слободно време. Техничка школа је свакако добар избор.

Исидора Живковић IV-1

Најбољи матурски практични рад електротехничара информационих технологија

Милан Стојановић IV-1

На почетку сам мислио да је матура само испит на којем ћу показати све знање које сам стекао у протеклих пар година. Матурски испит смо сви из одељења схватили веома озбиљно, па смо због тога одлучили да се заједно припремамо. То је подразумевало окупљања у нечијој кући и решавање свих задатака, једног по једног. Наравно, помагали смо једни другима како бисмо сви разумели све што је потребно и с лакоћом положили испит. Дакле, нису само стицање знања и учење обележили мој период у средњој школи, ту је и добро друштво са којим сам проводио сваки дан.

Тек сада када је матура готова, схватио сам да сам се претходне четири година спремао за део матурског испита који многим буде најтежи, а то је испит зрелости. Он представља део матурског испита који одређује да ли си спреман да отвориш ново поглавље у свом животу и наставиш свој живот можда у другом граду, држави, као студент или радник, али сигурно као одрастао човек. Себе сматрам довољно зрелим и мислим да сам и овај испит положио са одличном оценом.

Милан Стојановић IV-1 електротехничара информационих технологија

Милан Стојановић се и на часовима редовне наставе из програмирања и веб програмирања издвајао и то је крунисао на практичном делу матурског испита. Сви из одељења електротехничара информационих технологија имали су сличне задатке и сви су одлично урадили оно што се од њих тражило. Међутим, Милан је у решењима додао много више функција и контрола за проверу података и све дизајнирао до ситних детаља, што је његов практични рад учинило најбољим матурским практичним радом из програмирања и веб програмирања.

Бојан Ђирић, ментор професор стручних предмета електротехнике

Најбољи матурски практични рад техничара мехатронике

Теодора Јовановић IV-3

На практичном делу матурског испита добила сам два задатка: програмирање робота и дијагностика на PLC контролеру. Припремали смо се дуго за практични део испита, мени и свима из одељења професори су пружили много знања, подршке и разумевања.

Најзанимљивији део припреме била је роботика. Задовољна сам својим радом и знањем које сам стекла за ове четири године. Наредни циљ је да уписем и завршим факултет. Хвала свим дивним професорима на стрпљењу и стеченом знању.

Теодора Јовановић IV-3 техничар мехатронике

Од свих радова на практичном делу матурског испита код техничара мехатронике ове године се по квалитету посебно издваја рад Теодоре Јовановић. Теодора је на испиту добила два задатка: да програмира индустријски робот и дијагностику електропнеуматских система управљаних ПЛЦ контролерима.

Оба практична задатка урадила је брзо, квалитетно и без иједне замерке. Теодора је такође показала и висок ниво познавања и разумевања наведених система. Желео бих да напоменем да је била веома активна у току редовне наставе, а посебно у току припремног периода за испит, у току блок наставе. Имајући све наведено у виду, честитам Теодори на сјајном раду и желим јој срећу на пријемном испиту и студијама које је очекују.

Дејан Алексовски, ментор професор стручних предмета машинства

Трагедија, страхови и сукоби Катића из Прерова

Главни ликови романа „Корени“ су чланови породице Катић из Прерова. У великој породичној драми, која ће их задесити, свакоме од њих недостаје оно што му је суштински важно – од социјалне правде и слободе до проблема са наследницима и породом.

Аћим Катић, глава породице, је радикал, надалеко познат, који читавог живота ужива поштовање сељака, радикала и обичног народа, а улива страх у кости својим политичким неистомишљеницима и противницима. Цео живот потрошио је упињући се да превазиђе границе својих физичких и умних могућности, и баш из тога произилазе његов стални осећај тензије и немир, он је трагично искомплексиран и оптерећен својим амбицијама, као и суманутом идејом о трајању и важности свог имена и породице. Баш зато су његово име и порекло оно што у њему развија најјаче комплексе и што му не да мира. Аћимови комплекси су покретач готово свих невоља и трагедија породице, што Аћима Катића чини дубоко трагичним ликом романа.

Предак му је Лука Дошљак, чије се порекло не зна, зна се и памти у Прерову само да је воденичар и слуга Хајдука Василија. Тај биолошки отац Аћиму и његовом митоманском циљу да буде најмоћнији српски опозициони политичар никако није ишао у корист. Захваљујући причама своје мајке Кате о њеном првом мужу, Хајдуку Василију, у Аћиму се пробудила идеја о имагинарном оцу Василију. Ката несвесно формира мит, а Аћим свесно одлучује да у том миту као син Хајдука Василија живи читавог свог живота. Тако Аћим почиње да мрзи свог биолошког оца, да презире све што са њим има било какве везе и покушава да Луку Дошљака избрише из свог и из сећања Прероваца. Стасом, изгледом, размишљањем, виком, храброшћу Аћим је покушао да у умове Прероваца утисне себе као сина Хајдука Василија.

Од своје младости Аћим је у сукобу с влашћу, не слаже се са начелима српских владара, подиже буне, држи говоре у скупштини, треска штапом о скупштинску говорницу, агресиван је и насилан. Али, Аћим је и један од ретких који је схватио да време страховлада пролази, зато свог млађег и обожаваног сина Вукашина шаље на школовање у Париз. Вукашин је требало да буде нова политичка личност помоћу које ће Аћим наставити да постоји и да влада политичком сценом Србије.

Аћим је Вукашина нескривено више волео него свог прворођеног сина Ђорђа. Вукашин је изгледом, снагом, интелигенцијом подсећао на Аћима, што је Аћиму много

значило и чинила га је поносним чињеница да ће га Вукашин наследити на политичком путу. Аћим је у Вукашина полагао сву своју пажњу, бригу, подршку, наду и новац, а новац је вештом трговином зарађивао Ђорђе. Чинило се да ће захваљујући школованом Вукашину Аћимова политичка каријера бити још сјајнија и чувенија. Аћим је Вукашину дао темељ, дао му је презиме и порекло и поштовање које је годинама галамом и агесијом стицао на политичкој сцени. А Вукашин је у Паризу увидео колико су свет и цивилизација одмакли, колико Србија заостаје за модерним светом и идејама и да у новоствореном свету нема места за заостало патријархално српско друштво. Вукашин је током школовања у Паризу изградио своје мишљење и свој став. Када је оцу на Бадње вече саопштио да не жели да настави његовим политичким путем, јер схвата да за ту идеологију више нема места у модерној Србији, Аћимов свет се срушио. Кад Вукашин дода да ће се оженити ћерком највећег Аћимовог политичког противника, Аћим долази у стање потпуног безумља. У породици Катића из Прерова трагични сукоби достижу врхунац. Иако свестан да ће то значити да ће и он и породица остати без биолошких потомака, Аћим се одриче вољеног и толико обожаваног сина. Обистињују се два највећа Аћимова страха: ни његова породица ни његова политика неће пустити дубоке корене, стабло Катића остаје без плодова и суши се.

Одрицањем од Вукашина Аћим остаје сам, дозволио је да мрак мржње, коју читавог живота гаји према свима и свему, на крају прогута и њега самог. Обистинио се и Вукашинов велики страх да ће остати без очеве подршке и без оца, да ће се искоренити из стабла Катића. Вукашин је сматрао и надао се да је оцу важнији од политике и поноса, али се испоставило да није тако.

Аћимов старији син, Ђорђе, одрастао је и живео са очевом мржњом. Једна од две велике Ђорђево невоље били су у њему доминантни гени његовог деде Луке Дошљака, а друга је немогућност да буде отац. Ни једно ни друго нису Ђорђево кривица ни Ђорђево избор, али му ни једно ни друго отац неће опростити никада. Захваљујући очевом презиру и мржњи, са којима је одрастао, Ђорђе је убеђен да на овом свету не постоји љубав, зато, колико год је хтео и покушавао, није могао да воли ни свог брата Вукашина, ни своју жену Симку. Аћима, чију је родитељску љубав толико желео и за чијом је љубављу толико патио, није ни могао ни желео да воли. На брата је био љубоморан, Вукашиново школовање у Паризу доживљавао је као још једну Аћимову неправду, а није добио ни очекивану захвалност и подршку од брата. Симки, која га је волела, није веровао.

У браку без деце Ђорђа су појели немоћ, страх и мржња. Симка је петнаест година у том мучном браку проналазила у себи начина и снаге да опрости Ђорђу сваки ударац, преки поглед и оштру реч. Све је могла: и да отрпи, и да отплаче и да опрости. Колико год се трудила да изгледа снажно, у себи је страховала и тај страх ју је кидао. Знала је колико Ђорђе мрзи себе јер је немоћан као мушкарац и не може да буде отац и да ће сву ту мржњу увек искалити на њој. Бојала се те мржње и бојала се да никада неће бити мајка, да никоме неће подарити живот. Жеља да подари живот натераће је да уради оно чега се згражавала, а чега се Ђорђе највише бојао – да ће родити дете са другим човеком. У једном тренутку очаја, пијан и избезумљен, убеђен да Симка спава, Ђорђе је изговорио како би Симка са било ким могла да роди дете, само да га роди. Онда ју је месецима малтретирао уплашен да га је она чула и да ће га послушати. На крају је Симка родила дете Толе Дачића, жеља да буде мајка и да покаже свима да није јаловица била је јача од страха од греха и јача од срамоте и гађења. Тола је добио и петог сина, а Ђорђе и даље има дукате које нема на кога да троши и нема коме да остави и који га све мање интересују.

Симкина трудноћа донела је у дом Катића нове муке, страхове и драме. До њене смрти у епидемији грознице Ђорђе није престао њу да мучи питањем чији је Адам, а себе бесом јер дете у његовој кући није његово дете. Кад је Симка родила себи Адама, родила је и Катићима прилику да њихова кућа ипак не остане без наследника. Ђорђе је Адама мрзео, а Аћим

је изабрао име, Адам, први човек неке нове лозе која се калемиле на стабло Катића.

Требало је да се догоди неуспели атентат на краља Милана, да Аћим и сви Преровци, као радикали, буду поново ухапшени, да у Прерову завлада епидемија грознице да би драма у кући Катића почела да се расплиће. Ђорђе у затвору не може да заборави малог Адама који га приликом хапшења назива оцем и шутира војнике који су дошли да га ухапсе, на длану држи орахе које је њему послао Адам и схвата да на овом свету постоји Адам, који га искрено воли и Ђорђево живот коначно добија смисао. Прихватањем Адама Ђорђе је заувек из себе избацио мрак, бес и мржњу, сад има кога да воли, добија наследника и нестaje његов највећи страх да ће његово богатство и новац разнети слуге и надничари. Кад је Ђорђе прихватио Адама, и Симкино гажење преко поноса и женске части добијају смисао. У кући Катића напакон може да завлада мир.

Постоји довољно података да смем да тврдим да су инат и мржња Аћима Катића оно што је ову породицу разорило и било главни покретач свег зла, свих несрећа, свађа, пакости и туге. То што је Аћим покушао да занемари своје корене и да себе сматра и кореном и стаблом те породице је оно што је њих коштало плодова. Прихватањем Адама наломљена грана на њиховом стаблу спасила се сушења, и стабло ће остати, иако су му корени од почетка затровани мржњом.

Анђела Живковић IV-1

ЕРАЗМУС ПРОЈЕКТИ

КОРАК КА БОЉЕМ И САВРЕМЕНИЈЕМ ОБРАЗОВАЊУ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Техничка школа у Еразмус + пројектима

Имајући у виду да је један од дугорочних, стратешких циљева Техничке школе интернационализација наставног процеса и приближавање школе европском оквиру образовања, у нашој школи се већ неколико година уназад активно бавимо писањем и спровођењем Еразмус+ пројеката у области стручног образовања и обука. Еразмус+ је међународни програм Европске комисије, чији је циљ образовање, обука и мобилност младих, као и склапање сарадње са институцијама и организацијама из области образовања младих и спорта.

У периоду од 2021. до данас Техничка школа је на конкурсима под покровитељством Европске комисије и Фондације Темпус добила средства за финансирање укупно четири пројекта у оквиру стручног образовања и обука – три КА1 пројекта краткорочне мобилности ученика и наставника и један КА2 пројекат малих партнерстава. Пројектима је до сада обухваћено 47 ученика са смерова електротехничар информатичких технологија и техничар мекатронике, а укупно 20 професора је учествовало у њиховој реализацији. Вредност пројеката је око 180 000 евра.

Први у низу реализованих пројеката био је КА1 пројекат краткорочне мобилности ученика и наставника под називом „Skill me for future“. У периоду од 10. до 24. априла 2021. године једанаест ученика завршног разреда смера техничар мекатронике и шест професора Техничке школе боравило је на Кипру, у граду Лимасол. Партнер на пројекту била је компанија ShipCon, која нам је обезбедила стручне обуке. Циљеви пројекта обухватили су усавршавање стручних компетенција из области мекатронике, јачање језичких вештина у оквиру стручног енглеског језика као и упознавање са другом културом, европским културним вредностима и знаменитостима земље и града домаћина. Активно укључивање ученика и наставника у радни процес реномираних

европских фирми као и компаративна анализа српског и кипарског образовног система биле су од непроцењивог значаја за лични и професионални развој и ученика и наставника.

Нашим другим пројектом „Together we build tomorrow“ желели смо да Еразмус активностима објединимо смер техничар мекатронике и информатички смер, а тема пројекта подразумевала је управо оно где се ова два смера сусрећу и прожимају, а то је формирање индустријских мрежа. Крајем јуна и почетком јула 2022. године четрнаесторо ученика са ова два смера и четири професора реализовали су мобилност у граду Хераклиону, на Криту. Поред стручних обука партнерска компанија Олоклироси из Хераклиона организовала нам је и богат културолошки програм. Поред градова Хераклион, Ретимно и Хања обишли смо и палату Кносос, сазнавали о минојској цивилизацији, путовали у планински део Крита до Ласити платоа и Зевсове пећине, били на целодневном излету на острву Спинолонга, у посети градићу Елунда и монденском одмаралишту Агиос Николаос, заиграли традиционални Зорба плес.

Током школске 2022/23. године започели смо реализацију трећег у низу КА1 пројеката под називом „Industry 4.0 in school“. Овог пута, у периоду од 27. априла до 11. маја 2023. године, група од осамнаесторо ученика у пратњи три професора боравила је на стручној обуци у Лајпцигу у Немачкој. Деветоро ученика трећег разреда смера електротехничар информатичких технологија похађало је двонедељну обуку из области програмирања паметних кућа, док су њихови вршњаци са смера техничар мекатронике учили 3Д штампу. Партнер на пројекту је реномирана компанија Виталис из Лајпцига, са деценијским искуством у спровођењу Еразмус обука. У слободно време након обука обишли смо Дрезден и Берлин, а ученици су се дружили са вршњацима из Шпаније, Румуније, Македоније и Хрватске. Овај пројекат је тренутно у фази дисеминације.

Паралелно са овим пројектом, школа је добила грант за спровођење Еразмус пројекта малих партнерстава под називом "Robotics Curriculum Development" који се налази у почетној фази и трајаће током целе школске 2023/24. године. Циљ пројекта је

израда новог наставног курикулума из роботике са пратећим наставним материјалом. Партнери Техничке школе на пројекту су удружење „Освежење“ из Пирота и Scuola di Robotica из Ђенове. Удружење „Освежење“ ће израдити детаљну анализу потреба тржишта рада и на основу тих резултата ће бити израђен нови наставни план и програм. Техничка школа ће почетком школске 2023/24. бити домаћин гостима из Италије, када ће организовати основни курс из роботике који обухвата знања и вештине које се већ користе у оквиру редовних вежби из мекатронике, док ће Scuola di Robotica организовати напредни курс из роботике у Италији на најмодернијим роботским КУКА станицама. Овакав унапређени курс, заснован на потребама тржишта рада, користиће равноправно сви партнери у пројекту и тако значајно унапредити наставу из роботике у Техничкој школи.

Школски Еразмус тим се радује даљем учествовању у Еразмус програму, дивним мобилностима и остваривању нових међународних сарадњи.

Бојана Стојановић и Дејан Алексовски,
координатори Еразмус пројеката

Веб дизајн и 3Д штампа међу липама

Еразмус пројекат је пројекат ђачке мобилности који се реализује сваке године широм Европе. У оквиру Еразмус пројекта „Industry 4.0“ деветоро ђака образовног профила Електротехничар информатичких технологија, деветоро ђака образовног профила Техничар мекатронике, професори Бојана Стојановић и Дејан Алексовски и педагог школе Катарина Ранчић две недеље боравили су у Немачкој, у Лајпцигу. На језику лужичких Срба реч „lipsk“, од које потиче име града – Лајпциг, значи место на којем расту липе.

У Лајпцигу су и информатичари и мекатроничари добили менторе.

У оквиру ИТ обуке прво смо имали курс из веб дизајна (HTML, CSS). Након тога смо посветили пажњу смарт технологији и у исто време креирали наш сајт, који је бележио наш боравак. Монтирали смо утичнице, прекидаче, смарт прекидаче и сијалице. На крају смо научили како да паметне уређаје повежемо и контролишемо помоћу таблета (преко апликација SmartLife и Alexa) и рачунара (преко програма Loxone Miniserver).

Мекатроничари су радили на пројекту везаном за 3Д штампу. Стекли смо компетенције везане за рад у програму FreeCad. Након тога само научили да оно што измоделирамо пребацимо у G код и започнемо штампу модела. Овим начином штампе урадили смо

Учесници пројекта Industry

разне сувенире које смо понели као успомену на овај диван боравак у Немачкој.

Уживали смо разгледајући знаменитости Лајпцига, Дрездена и Берлина. У Лајпцигу смо видели споменик познатог композитора Јохана Себастијана Баха, који се налази испред католичке катедрале. У њој смо први пут чули звук оргуља, којим смо сви били одушевљени. У Лајпцигу смо посетили Зоолошки врт и имали смо прилику да видимо многобројне животиње, прашуму кроз коју смо се возили чамцем, акваријум у облику тунела, а када смо пролазили кроз акваријум, имали смо осећај да смо на морском дну.

Најјачи утисак на све оставио је град Дрезден са прелепим грађевинама у стилу барока. Звингер палата је само једна од тих грађевина. Видели смо такође и Принчеву палату и мозаик дуг 102 метра, који приказује све владаре Саксоније.

Дводневна посета главном граду Немачке, Берлину, омогућила нам је да видимо остатке Берлинског зида. Видели смо Рајхстаг, као и резиденцију бивше канцеларке Ангеле Меркел. Такође смо обишли и највећу железничку станицу у Европи, Бранденбуршку капију и огромни Технолошки музеј.

Осим стручног и културолошког знања стекли смо и знање из језика. Чули смо на сваком кораку немачки језик и тако купили неке речи од њих. Највише смо се служили енглеским језиком. У Виталису, где смо боравили, упознали смо вршњаке из различитих делова Европе. Било је Срба, Португалаца, Литванаца, Пољака и још доста њих с којима смо се упознали.

Добра ствар што се тиче Еразмус пројекта је та што смо на тој мобилности сви једнаки. Нема разлика међу нама и никаквих осуђивања. Смех и радост су преовладавали током тих четрнаест дана. Туге је било једино на крају, када смо морали да се опростимо од нашег свакодневног дружења, смештаја и пријатеља које смо стекли.

Препоручиле бисмо свима који имају прилику да учествују у Еразмус пројекту да се пријаве и покушају. Вреди дати све од себе да бисте били међу изабранима, јер овај пројекат са собом носи незаборавно искуство, које се памти цео живот.

Милица Крстић IV-1,
електротехничар информатичких технологија
Марија Манић IV-3, техничар мекатронике

КОРАЦИ КА НАУЦИ У ТЕХНИЧКОЈ ШКОЛИ

Нема сумње да је у савременом свету, који се невероватном брзином развија и мења, образовање једна од најважнијих друштвених делатности, а образовани људи, који поседују знања и вештине, вредан ресурс. Убрзани темпо развоја информационих технологија, научно-техничке иновације, промене у потребама тржишта рада, неопходност стицања нових знања, вештина, компетенција и њихове примене у пракси неки су од изазова са којима се сусрећемо у свакодневној наставној пракси.

Наша школа је, као средња стручна техничка школа, усмерена ка свим тим новинама које је донело модерно доба. Наши образовни профили прате потребе савремене индустрије и савременог доба, али, свесни брзине којом се и индустрија, и наука, и техника и живот мењају, настојимо да ученицима омогућимо учење и изван обавезних школских програма. Схватимо да деца треба првенствено да развију своје креативне потенцијале, да израсту у иноваторе и креативце, како би могли брзо и успешно да се прилагођавају свим променама. Већина стручњака који се баве савременим образовањем истиче како ће у будућности „успешна адаптација на сталне промене бити најприхватљивији и најпрофитабилнији облик понашања“ (Славка Гвозденовић, *Образовање у савременом друштву: нови квалитет и улога*).

Зато у школи интензивно развијамо сарадњу са Машинским и Електронским факултетом у Нишу, водећим високошколским установама на којима наши ученици настављају своје школовање. Током протекле школске године у нашој школи боравили су декан Машинског факултета Горан Јаневски, продекан Машинског факултета Дејан Митровић, декан Електронског факултета Драган Манчић. Професори са ових факултета одржали су четири предавања у нашој школи, широм смо отворили врата наше школе ка науци, а ученике, пре свега матуранте, охрабрили да закораче ка науци.

Најпре је 14. децембра 2022. године у амфитеатру школе др Милутин Петронијевић,

Предавање професора са Електронског факултета у амфитеатру школе

ванредни професор Електронског факултета у Нишу на Катедри за енергетику, одржао стручно-научно предавање *Зашто су нам потребни обновљиви извори енергије*.

У фебруару 2023. у амфитеатру школе др Владимир Ћирић, професор Електронског факултета, некадашњи ученик наше школе, одржао је предавање *Савремени трендови и будућност безбедности рачунарских мрежа и система*.

У марту 2023. у амфитеатру школе др Миодраг Манић, професор Машинског факултета у Нишу одржао је научно-стручно предавање *Индустрија 4.0 - паметни производи, паметна индустрија*.

7. априла 2023. године у дворишту школе др Дејан Митровић, професор Машинског факултета у Нишу, одржао је научно популарно предавање *Савремена роботска решења развијена на Машинском факултету*. Поред предавања о примени роботике ученицима су представљени и роботи који су развијени на факултету: ATUVIS - робот за инспекцију подвожја железничких возила, AGAR - универзална роботска платформа, SHEPHERD - роботски пастир, ДРОН - примена беспилотних летилица у роботизи, Визуелна роботика - детекција препрека, надзор инфраструктуре.

Пун амфитеатар током одржаних предавања свакако говори о заинтересованости младих за све иновације у областима које их интересују и у којима су одабрали да се образују, али и о добром промишљању у школи како младе придобити и усмерити ка даљем образовању у области техничких наука.

Предавање професора са Машинског факултета у амфитеатру школе

Братислав Димитријевић, директор наше школе, сматра да је повезивање наше школе са Машинским и Електронским факултетом вишеструко важно:

- Веома смо задовољни повратним информацијама са Машинског и Електронског факултета о томе са каквим предзнањима свршени ученици наше школе настављају своје образовање на овим факултетима и са каквим успехом и резултатима студирају и завршавају своје студије. Али, оваквим повезивањем школе и факултета и два нивоа образовања

не завршавају се значај и улога сардање наше школе и ових факултета. Развијањем те сарадње промовишемо нашу школу и наше образовне профиле међу основцима, развијамо професионалну оријентацију наших матураната, омогућавамо едукацију нашим наставницима о најсавременијој образовној технологији, омогућава се опремање школе и писање пројеката у вези са опремањем наших кабинета и лабораторија најсавременијом опремом, омогућава се даљи развој наше школе као Регионалног центра за образовање одраслих, повезујемо школу са факултетима, привредом, локалном самоуправом и приватним компанијама, отварамо врата Регионалном челенџ фонду (RCF), који успоставља сарадњу научних институција са компанијама и привредом. И разлога и потреба је много, и сигурно ће се и у будућности повезивање наше школе и факултета наставити и унапређивати.

Нина Тошић, професор књижевности

Презентација робота у дворишту школе

Александар Младеновић IV-3

Јована Минчић IV-1

Катарина Николић IV-4

Маријана Милошевић IV-5

Милица Благојевић IV-1

Надица Крстић IV-1

Снежана Здравковић IV-1

Стефан Маркуш IV-1

Алекса Пејић IV-4
најбољи практичан рад из компјутерског управљања CNC машинама

Анђела Живковић IV-1, најбољи матурски писмени задатак из српског језика и књижевности

Душан Дамјановић IV-2, најбољи практичан рад из дијагностике на возилима

Мартин Стојадиновић III-6, најбољи практичан рад возача моторних возила

Милан Стојановић IV-1, најбољи практичан рад из информационих технологија

Сара Игић IV-5, најбољи практичан рад из области друског саобраћаја

Теодора Јовановић IV-3, најбољи практични рад из мехатронике

Најбољи у генерацији матураната

Учесници републичких такмичења из генерације матураната

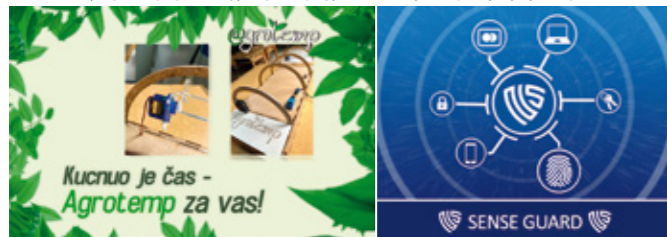

ПРЕДУЗЕТНИЧКИ ДУХ

НОВА СНАГА УЧЕНИКА ТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ

Техничка школа неколико година учествује у програму Достигнућа младих у Србији (Junior Achievement Serbia), који је део глобалне мреже Junior Achievement Worldwide и представља највећи светски програм предузетничког образовања. Ученици у овом програму помоћу теоријске и практичне наставе, низа такмичења и сајмова науче како да од осмишљавања и развоја пословне идеје, развијања реалног производа или услуге дођу до лансирања ученичке компаније. Током животног пута своје компаније ученици испитују тржиште, раде компанијски извештај, односно бизнис план, развијају маркетинг стратегију, промоцију производа и пословања, комуницирају са партнерима компаније и потрошачима и упознају се са функционисањем пословног света. Још једна специфичност овог такмичења је то што ученици спајају знања из више предмета: програмирања, електротехнике, електронике, веб дизајна, веб програмирања, база података, електронског пословања, пословних комуникација, предузетништва и примењују их за решавање различитих проблема и задатака које ће касније моћи да користе да би се укључили у друштвене токове и за запошљавање.

У претходној школској години запажен резултат имала је ученичка компанија EyeScape. Све је почело у фебруару 2022. године на такмичењу „Имате ли предузетничког духа“ за ученике трећег и четвртог разреда средњих школа у организацији Универзитета Сингидунум, када су представили своју ученичку компанију „ВеМуЕјес“ и у јакој конкуренцији освојили друго место за израду бизнис плана и презентацију своје идеје. Чланови ученичке компаније EyeScape су Ана Јовановић, Јана Костић, Александар Панић, Младен Ристић са смера електротехничар информационих технологија и Алекса Младеновић и Никола Пејчић са смера мехатронике. Њихова компанија модификује обућу уградњом сензора како би се побољшало кретање и олакшале животне активности слепих и слабовидних особа. На националном такмичењу ученичких компанија, које је одржано у мају 2022. године у организацији Достигнућа младих у Србији, тим Техничке школе „EyeScape“ освојио је специјалну Telegroup награду за најбољу примену информационо-комуникационих технологија и алата у пословању и едукацију на Telegroup академији за дигиталну трансформацију. Критеријуми за ову награду су: употреба

ИТ алата за креирање производа, употребна вредност ИТ производа и тржишна примена, употреба ИТ алата за пласман производа, развој или употреба готових апликација у маркетиншке сврхе.

У јануару 2023. део тима са својим менторима је посетио Telegroup компанију, упознали се са њиховим пословањем, представили свој производ, присуствовали предавањима о дигиталној трансформацији и иновацијама, новим технологијама, посетили Музеј науке и технике. Ученици су добили сертификате о учешћу у Telegroup Digital Transformation education program. Стручна посета Telegroup компанији пружила им је најбољи могући пример чему треба да теже у току даљег школовања и професионалне оријентације. „EyeScape“ је учествовао и на европском виртуелном сајму ученичких компанија #GEN_E Virtual Expo, јуна 2022. године.

У истој школској години запажена је и ученичка компанија „Shield Systems“, чији су чланови Лазар Манчић, Јован Станишић и Душан Павловић са смера електротехничар информационих технологија, који су направили уређај за аутоматску проверу и одржавање мера против вируса COVID 19, али и других заразних болести које се преносе истим путем.

На регионалном такмичењу из предузетништва под називом „Пословни изазов“, које је одржано у новембру 2022. године, Техничку школу су представљали ученици Младен Ристић, Александар Панић и Милан Стојановић, електротехничари информационих технологија. Сви учесници су били подељени у тимове од по 5 чланова из различитих школа и осмишљавали бизнис идеју као одговор на изазов који им је поставио домаћин такмичења. Њихов изазов, односно задатак је био да осмисле производ или услугу која ће помоћи да се код младих људи изгради и утемељи култура читања, да пронађу начин на који ће писана реч постати део свакодневнице њихових вршњака, а уједно ходати раме уз раме са технологијом.

Решења тимова у којима су били ученици Техничке школе су:
- „Корак до знања“, онлајн библиотека која ће омогућити корисницима да у било ком временском тренутку и месту читају и слушају омиљена дела,
- „Travel book“, пружање услуге путницима да током путовања авионом или аутобусом уз помоћ апликације одаберу књигу из базе података која се стално ажурира и
- „Bring to life“, израда интерактивних књига намењених најмлађим читаоцима која ће им помоћи да лакше визуелизују прочитани текст користећи 3Д анимације добијене скенирањем QR кода који се налази у књизи.

У овој школској години наша школа је представила још две ученичке компаније на регионалном такмичењу које је одржано марта у Нишу: „SenseGuard“ и „Агротемп“.

Чланови ученичке компаније „SenseGuard“ су Ана Јовановић, Анђела Живковић, Милан Стојановић, Александар Панић и Младен Ристић, матуранти образовног профила електротехничар информационих технологија. Компаније „SenseGuard“ бави се модернизацијом контроле приступа објектима помоћу паметне браве. Производ се састоји од RF скенера који скенира картице и проверава базу података. Такође садржи и дисплеј на коме пише да ли је улаз дозвољен или не. Поред RFID картице, приступ може да се обезбеди и уз помоћ биометрије. На самим вратима се налази и скенер отисака прстију којим се отварају врата ако је корисник регистрован у бази података и ако се поклапа отисак. Апликација показује

податке о кориснику чија је картица скенирана, док се на серверу налази и база података у којој се налазе информације о корисницима и њиховим интеракцијама са скенером.

Ученичка компанија „Агротемп“, чији су чланови Милица Крстић, Реља Соколов, Стефан Тошић и Немања Митов, ученици трећег разреда образовног профила електротехничар информационих технологија, бави се модернизацијом пластеника, односно производњом система за регулисање температуре, влажности ваздуха и аутоматског наводњавања.

На националном такмичењу ученичких компанија у мају наш град и Техничку школу представљала је компанија „Агротемп“, која на иновативан начин користи информационе технологије како би се олакшало и унапредило аграрно пословање. Компанија је заузела девето место међу најуспешнијим компанијама из целе Србије.

Ментори ученицима су Сања Ранчић, наставник економске групе предмета и Бојан Тирић, наставник стручних предмета из области електротехнике.

Задовољство је радити са члановима ученичких компанија који имају вољу и жељу да своје окружење учине бољим местом за живот. Све њих карактерише тимски рад, одговорност, сарадња и упорност. Ученичке компаније пре свега одликује изражена сарадња између чланова. Знање које су стекли из више предмета применили су за решавање конкретних изазова – како на једноставан и иновативан начин користити информационе технологије како би се олакшало и унапредило пословање. Иновативни, смели, технички прецизни и модерно дизајнирани производи ученика Техничке школе привукли су пажњу посетилаца, запажени су и од стране жирија и организатора такмичења, од којих су добили похвале и сертификате, што представља даљу мотивацију и ветар у леђа нашим ђацима и будућим успешним предузетницима. Верујемо да све своје идеје могу реализовати у будућности. Све што се видело на такмичењима и на сајмовима је резултат њихове потпуне посвећености, тимског рада и одговорности.

Сања Ранчић,
професор економске групе предмета и ментор

Уз помоћ „Агротемпа“ до модерног пластеника

На Националном такмичењу ученичких компанија из предузетништва, које је одржано од 21 – 23. маја у организацији Достигнућа младих у Србији, Техничку школу представљала је компанија „Агротемп“, која на иновативан начин користи информационе технологије како би се олакшало и унапредило аграрно пословање.

Наша земља је препознатљива по изванредним условима за пољопривредну производњу, а здрава и квалитетна храна могла би да буде наш велики ресурс. Упркос томе последњих година се бележи пад у

EyeScape производ

аграрној делатности. Све је мање младих људи који желе да живе и раде на селу и да се баве аграрним пословима. Отуда и наша идеја да развијемо овај систем. Млади људи су отворени за коришћење иновација и информационих технологија и лакше прихватају промене које подразумевају спој науке, технике и технологије, а које се могу применити у свим сферама, а нарочито у пољопривредној делатности.

Наши професори Сања Ранчић, професор економске групе предмета, и Бојан Тирић, професор стручних предмета електротехнике, помогли су нам да заокружимо своју идеју, да направимо производ, апликације, осмислимо промотивни материјал и припремимо се за такмичење.

Ученичка компанија „Агротемп“, чији су чланови Милица Крстић, Реља Соколов, Стефан Тошић и Немања Митов, ученици трећег разреда образовног профила електротехничар информационих технологија, бави се производњом система за унапређивање и модернизацију пластеника. Систем садржи сензоре за регулисање температуре, влажности ваздуха и аутоматског наводњавања у мањим пластеницима. „Агротемп“ производи користе IoT (Internet of Things) технологију: сензори читавају податке о температури и влажности ваздуха у пластенику, а корисник може да прати читане параметре помоћу лако доступне веб апликације. У зависности од прикупљених података корисник може да контролише и регулише услове у свом пластенику, температуру, влажност ваздуха и наводњавање. Детаљније информације можете погледати и на нашем сајту <https://agro-temp.cirasoft.net/>

Такмичење је трајало три дана. Првог дана смо у тимбилдинг активностима упознали остале учеснике и посетили NCR компанију. Другог дана свој производ и компанију представили смо члановима жирија на сајму у Beo Shopping Centru, а могли смо и да комуницирамо са потенцијалним купцима. Трећег дана су биле сценске презентације наших компанија, у четвороминутном наступу представили смо нашу ученичку компанију.

Програм Ученичке компаније је користан за ученике из више разлога: научили смо како да знање које смо стекли из стручних предмета усмеримо на решавање проблема, унапредили смо вештине пословне комуникације и преговарања, упознали се са основним економским појмовима, научили како се треба борити за своју идеју, да располажемо новцем, боље разумемо како функционише бизнис, како да управљамо тимом и будемо лидери, ослободили смо се страха од јавног наступа и, најважније, научили нешта ново о себи.

Реља Соколов, IV1

Специјална награда за примену информационих технологија за компанију „EyeScape“

ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО - лепа реч

У Карловцима, на Књижевној олимпијади

Књижевна олимпијада је такмичење ученика из књижевности. Сваке школске године почиње школским такмичењем, па се преко општинског и окружног нивоа такмичења стиже на републичку Књижевну олимпијаду, која се сваке године, традиционално, одржава у Сремским Карловцима, у најстаријој српској гимназији.

Није лако нама ученицима Техничких школа да изборимо учешће на Олимпијади у Карловцима, треба на окружном такмичењу освојити најмање 90% поена од максималних 20, али по гимназијском програму. То за нас значи савладавање свих дела која по програму имају ученици гимназија, а немају их ученици средњих стручних школа. Значи, додатне лекције, додатно учење, још сижеа, још књижевних ликова, стилских фигура, одлика књижевних праваца, још биографија. Што волимо она питања: који од наведених писаца су могли да се сретну, а понекад је у питању само једна година у којој су били савременици.

Кад се у Карловце стигне, то је посебан доживљај. У препуном дворишту Карловачке гимназије најпре поздрав председника Друштва за српски језик, које је уз Министарство просвете организатор такмичења, затим чекање пред учионицама у којима смо распоређени и олакшање ако смо у учионици са неким из наше школске екипе. У дворишту биста Бранка Радичевића, и он је био ђак у овој школи, седео је у клупама у овим истим учионицама. Занимљив је осећај. Током припрема за ово такмичење, а оне почну већ у јануару, професорке су нам говориле о успесима ученика наше школе из претходних генерација. С једне стране охрабрују ти подаци, значи можемо и ми из Техничких школа, с друге стране помало и

У дворишту Карловачке гимназије

обавезују, тај низ успеха треба наставити. Све у свему, много тога је у нашим главама тамо у Карловцима.

Ове године изостале су медаље, нисмо освојили прво, друго или треће место на Републичкој олимпијади. Ко зна шта је требало више или боље да урадимо, можда боље да се концентришемо, можда пажљивије да читамо постављена питања и учувамо замке и детаље. Логично је што их има, траже се најбољи међу одличнима из књижевности. Није да резултатима нисмо задовољни: Огњен је освојио 16 од могућих 20 поена, Теодора 14, Чеда 11, Кристина 10, али се дан пре такмичила и на републичком такмичењу из физике.

Све у свему, за све нас ово је било одлично искуство, сви смо се први пут такмичили из књижевности, сад знамо како је и спремни смо да у следећем циклусу нашој школи донесемо и неку олимпијску медаљу из Карловаца.

Кристина Гоцев II-1, Теодора Николић II-1, Чеда Тошић II-1, Лазар Асковић II-3, Ива Анђелковић II-4, Лена Костић III-1, Огњен Тодоровић III-1, Данило Тошев IV-1

У свету емоција

Народна библиотека Пирот позвала је ученике основних и средњих школа на смотре рецитатора. Нашу школу су на Општинској смотри, одржаној 25. марта 2023. године, представљали Кристина Гоцев I-1 и Матија Ђурић III-4. Кристина је рецитовала песму

Спомен на Бранка у дворишту гимназије

Кристина и Матија на Окружној смотри рецитатора

„Признање“ Елизабете Георгијев, а Матија „Неповратну песму“ Мике Антића. Обоје су изборили пласман на Окружну смотру рецитатора, коју је 8. априла организовала Народна библиотека Димитровград. На Окружној смотри Матија је освојио похвалу жирија, а Кристина је освојила друго место и замало јој је измакао пласман на Републичко такмичење рецитатора.

Одвек волим књижевност и волим да рецитujem, волим да откривам у себи емоције, а стихови и поезија ме најлакше воде до тих скривених места. Волим и да се такмичим, то је за мене посебан изазов. Волим да трагам за начином да дочарам оно што је песник желео да нам поручи, али и да пронађем начин да дочарам и изразим шта сам ја у тој песми прочитала и која размишљања и осећања је она покренула у мени.

Кристина Гоцев II-1

Волим да рецитujem, увек ми је било лако да казујем стихове. Драго ми је да професорке и жири сматрају да могу много да напредујем и да свој таленат за рецитовање могу да искористим у областима које ме интересују, а то су медији, посебно друштвене мреже. Можда треба да их послушам и да озбиљније почнем да читам и истражујем поезију и добре писце, како бих унапредио своју културу говора и што боље је искористио.

Матија Ђурић IV-4

Читајмо заједно

28. фебруара у нашој школи обележен је Национални дан књижевности. Заинтересовани ученици и професори наше школе окупали су се у школској библиотеци да поделе своју љубав према

читању и укажу осталима колико је читање драгоцено.

Одабрани текстови понудили су нам занимљиве теме: туга, љубав, правда, мале и велике победе у животу. Чули смо и једну оригиналну шаљиву песму, коју је ученик написао као извињење професорки због лошег понашања на часу, као и читање одломка на енглеском језику из романа који још увек није преведен на српски језик.

Слушање тих текстова и откривање њихових скривених порука су ми показали да сви размишљамо другачије, и да свако види свет на свој начин и то је нешто што нас чини личностима, појединцима. Од туге до среће, стигли смо до закључка да је свако од нас одабраним цитатом хтео да покаже свој део приче и своју истину о животу и људима.

Лена Костић III-1

Заједничко читање у школској библиотеци

Песма извињења

Професорка, извините што нисам пратио час, зато сада пишем песму извињења за вас. Другар ми је оловку преко стола добадио, а ја сам тог часа са пажњом подбадио.

Милан Ракић је у песми дотакао љубавну таму и певао како је лажно волео једну даму. Песма која носи назив искрене, у ствари је, из правог угла, одраз неискрене.

Све то могао сам да научим тада, а не сада. Професорка, мени стварно жао што час нисам пратио, тек касније сам схватио, али сам то овом песмом платио.

Ову песму посвећујем вама, као извињење због лошег понашања. Надам се да се то више неће поновити и да ћемо писање песме на ову тему затворити.

Матеја Мијалковић IV-1

Моје мисли док шетам кејом - најлепшим „двориштем“ мога краја

Кад бих могао да се претворим у једно дрво на кеју, не бих ли био сведок свих мисли које су пролазиле кроз главу оних који су туда шетали? Можда бих чуо тајне које су размењивали љубавници док су стајали загрњени на мом корену, или бих видео сузе које су падале на моје гране кад је неко туговао за изгубљеним. Али, као што сам и само дрво, тако су и моје мисли ограничене на оно што ми природа дозвољава да осетим. Ипак, док сваког дана пролазим превидним кејом, моје мисли се буде у ритму природе и постају једно са њом.

Док шетам кејом, осећам се као да сам део природе која ме окружује. Све што видим и чујем инспирише моје мисли и чини да се осећам живим. Чујем звуке таласа који ударају у обалу и нежни шум лишћа који се мили на ветру. Видим птице како се играју у плаветнилу неба, док сунце лагано залази и оставља иза себе сјајне одсјаје на води. Док пролазим кроз ово најлепше двориште мога краја, осећам се као да сам у свом свету, потпуно изолован од буке и гужве градског живота. Моје мисли почињу да лутају, као да су саме по себи живе, и започињу дијалог са природом која ме окружује. Понекад размишљам о животу и смрти, о пролазности свега што постоји у овој свету. Понекад се питам шта је права срећа и како је достићи. Али, увек у тим мислима осећам мир и спокојство. Кеј ми даје време да се опустим и поново повежем са самим собом. Док ходам, послушкујем звуке и посматрам свет око себе. Моје мисли се буде и расту заједно са природом, постајући део једне велике целине.

Док ходам кејом, сећам се прве симпатије која ме је оставила без даха. Сећам се како би ми срце убрзало и почело јако да туче, готово да искочи из груди када бих је угледао, сећам се како сам се трудио да јој покажем своје најбоље стране и како сам се надао да ће приметити моје напоре. Њен осмех би ме одушевио, а њен поглед би ме очарао. Када бих је бидео како шета кејом, све би се зауставило око мене и само бих је посматрао, размишљајући о свему што бих јој могао рећи. Иако се између нас ништа није догодило, остало ми је лепо сећање на њу и она ће заувек бити део мене. Ходајући кејом, осећам као да је ту са мном, као да ме посматра својим блиставим очима и осмехом и даје ми снагу да наставим даље.

Још један осећај, готово подједнако јак као и емоције према првој симпатији, обузима ме док шетам прелепим кејом. Тада се осећам слободно, као да ми нема равна и као да је цео свет мој.

Поред тога, док сам на кеју, природа која ме окружује не престаје да ме одушевљава и инспирише. Уз опојан мирис траве и цвећа, моје мисли почињу да лутају и да се губе у миру и лепоти природе.

Кеј је место где сам боље упозано себе, где сам донео неке важне одлуке и где сам нашао свој мир и спокој. Без обзира на то са ким шетам кејом, чак и кад сам сам, увек се осећам као да сам код куће. Иако нисам пореклом из овог краја, кеј је поста моја друга кућа. Без обзира на то да ли је сунчан дан или падају кишне капи, ја на кеју налазим уточиште и мир.

И можда управо то што сви овде проналазе нешто за себе чини овај кеј тако посебним. Без обзира на то ко сте, одакле долазите, или шта вас мучи, кеј вас увек дочекује раширених руку и даје вам простор да budete оно што јесте. И баш као што кеј даје простор свима да се изразе, тако и ја у својим мислима, док шетам овим прелепим местом, проналазим своју аутентичност и снагу да будем свој. Мени, који нисам пореклом из овог краја, кеј је дао много више од места за шетњу, дао ми је и осећање припадности и инспирацију да будем најбоља верзија себе.

Док проводим своје време на кеју, не могу а да се не сетим лепоте мог маленог села у срцу јуначке Топлице, опојног мириса узрелог пољског биља, предивних пејзажа непрегледних шљивака који попут храбре чете непомично и поносно стоје одолевајући окрутним ветровима и сведоче о бескрајној лепоти једног краја. Кеј је једино место које је успело да ме подсети на ове лепоте, за које сам мислио да су непоновљиве, и попут неког моста, који спаја ова два прелепа краја, показао ми је чудесну и готово нестварну лепоту наше Србије.

Стога, док се сваким даном изнова и изнова шетам предивним кејом, осећам да сам део веће приче о лепоти и разноликости која нас окружује. И док шетам, небројано пута помислим на радника који су мукотрпно клесали и углављивали калдрму, не знајући да у ствари тиме углављују и своју душу која ће бити вечно сачувана у мозаику овога краја. И готово да ми суза крене када видим како се већина односи према овом благу које су им преци оставили. Тужно је то што ја, који заправо и нисам пореклом из Пирота, више поштујем ово предивно место од самих Пироћанаца. Растужим се пред безобразлуком и безобзирношћу становника и потомака оних који су проводили дане радећи да оставе нешто наредним генерацијама. Узимају здраво за готово лепоту коју су од предака добили, бацају смеће, које физички завршава на кеју, али заправо завршава на гробовима њихових предака.

Стога кеј не доживљавам само као најлепше двориште мога краја, кеј је за мене место које ме учи да уживам у малим стварима и да будем захвалан на прилици да уживам у лепоти која нас окружује, за коју су, нажалост, многи слепи да би је видели. И кад год имам прилику, вратим се овде како бих побегао од сивила живота 21. века и како бих се повезао са природом и себе пронашао у њој.

Андреја Петровић IV-5
друга награда на конкурс Општине Пирот
поводом стогодишњице постојања пиротског кеја

Рециклирајмо за Пирот

Тог јутра, сасвим изненада, пред контејнером су се окупиле становници улице на крају града Пирота. Намргођени деда Милоје је изнео своју канту са смећем, када је осмогодишњи Никола хтео да баца све своје неуспеле цртеже, старе новине које је тата остављао по кући. Бака Дана је уобичајно носила у кофи све оно што је остало од онога што је искористила да скува ручак за своју многочлану породицу.

– Добро јутро, Ники! – огласио се деда Милоје. - Ти си добио задатак да изнесеш ђубре?

– Добро јутро, деда Милоје! – пристојно је отпоздравио Никола и објаснио. – Не, не, не носим ђубре, то је смеће, а ђубре је нешто друго.

– О, бакина паметна глава, добро је да си му објаснио, он обично меша те ствари – бака Дана је пецнула деда Милоја, јер они тако врло често саркастично „комшијски“ разговарају.

Деда Милоје се уозбиљи и врло одлучно одговори бака Дани:

– Знаш ја шта је смеће – љутито ће деда Милоје – ево то што носиш је право правцато, смрдљиво смеће!

Бака Дана погледа своју канту из које су вириле коре од банана које је дала својој унуци, коре од јабука које је ољуштила за питу, коре кромпира помешане са отпадом од шаргарепе, а остаци и црног и белог лука су се ваљали са кором од краставаца. Цео јучерашњи мени се расуо по бака Даниној канти.

Никола се загледа у смеће које је бака Дана изнела и сав узбуђен

пожури да јој објасни да јој је смеће супер.

– Бака Дано, како вам је супер ово смеће! – одушевљено је узвикнуо.

И бака Дана и деда Милоје га погледаше потпуно збуњени. Приметио је Никола да је то неспретно рекао, па пожури да се исправи.

– Мислим, бака Дано, да је ваше смеће сјајно!

Збуњени суседи су га сада већ озбиљно гледали.

– Да ниси, сине, болестан? Љуби те бака! – помиловала га је бака по коси.

– Нисам, бака Дано, само сам озбиљан. Могу ли да узмем вашу канту и однесем је кући?

– Ију сине, шта ће ти родитељи рећи! Срамота! – рече бака Дана покушавајући да своје смеће већ негде смести у контејнер и да што пре оде.

– Молим Вас, бака Дано, да ми дате вашу канту, одмах Вам враћам, само да истресем то ђубриво. То је феноменално! Баш ми је потребно!

– Треба ти бака Данино ђубре? – изненађено га пита деда Милоје.

– Да! Неопходно ми је! – радосно рече Никола.

Усхићено Никола узне канту са бака Даниним ђубретом и крену ка кући. Бака Дана је старачким ходом журила за њим довикујући:

– Немој, Ники! Љуби те бака Дана, шта то радиш!? Срамота је сине!

Врати ми

канту са ђубретом!

Никола је трчао, срећан и поносан што је узео канту са тако драгоценим материјалом, ка свом компостеру. Отворио је компостер и брзо сипао сав садржај из бака Данине канте за смеће.

– Шта уради, црни сине? – запрепасти се бака Дана.

Док је она кукала над својом, сада већ празном кантом, задихан и врло изненађен деда Милоје стиже до њих и понуди му и своју канту за смеће. Он је био врло разочаран и осећао се мање значајним, јер је Никола узео само бака Данино смеће.

– Ево, Никола, узми и моје! Ја сам савремен човек, а не као Дана – задиркивао је деда Милоје комшиницу и гурао је своју канту Николи у руке.

Из канте су вирили омоти од чоколаде и смокића, пластичне флаше увијене у коре од банана и тупфери којима је његова унука скидала шминку, а осећао се и ацетон који још није изветрио. Канта је била прилично прљава и већ је неугодно мирисала.

– Деда Милоје, али Ваша канта није за мој компостер – пристојно се извинио Никола.

– Како није!? Шта фали мом ђубрету?! Дана као има мирисно ђубре, а моје смрди?! А?! – љутито је одговорио увређени деда Милоје.

– Деда Милоје, Ви сте све помешали и сада ништа од тог отпада не може да се

разврста како би се поново искористио – стрпљиво је Никола објашњавао деда Милоју.

– Видите, бака Дана има потпуно одвојен, биоразградив отпад. Он је драгоцен за мамино цвеће.

– За мамино цвеће, кажеш? – врло заинтересовано је слушала бака Дана.

Обожавала је цвеће које је гајила Николина мама. Оно је поносно, мирисно и најлепше цветало у целој улици.

– Да, да! Видите, ово је наш компостер. Направио га је мој тата и ми сада ту стављамо сав отпад из кухиње, гране из дворишта, опало лишће и све оно што ће ове добре бактерије и организми да уситне и направиће ово.

Никола је поносно извадио црну уситњену земљу коју је ставио у саксију са цвећем и показао бака Дани и деда Милоју колико је тамна и растресита. А онда је додао:

– Чак и лепо мирише ова земља. И од тога ово цвеће постаје бујно и мирисно.

Бака Дана је врло заинтересовано саслушала и одушевљено установила:

– А, зато је ово цвеће најлепше и најбујније у крају!

Деда Милоје је гунђао нешто у браду. Накострешио је свој старачке, чупаве и седе обрве. Очи су му колутале као да је размишљао и процењивао да ли да поверује у ову причу, или да каже неку критику и сруши комплетно Николино излагање. Тражио је по својој искусној, старачкој глави шта он зна о том разврставању отпада. Није могао да се сети шта тачно он ради по том питању. Збуњено је размишљао о речи рециклажа. Знао је да су неке новине писале о томе, а чуо је и нешто на телевизији, али сада се већ каје што није више читао и слушао о томе, јер га је један мали Никола надмудрио.

– Је ли ти, Никола, откуд ти то све знаш? – одједном је хтео деда Милоје да збуни Николу и негира све што је рекао.

– Причала нам је васпитачица, а онда смо учили и у школи како је важно да рециклирамо. Види, деда Милоје, овде сам ставио знак за рециклажу и тата је одлучио да направимо компостер и помогнемо природи да буде лепа – говрио је Никола.

Деда Милоје се почешка по челу и сада већ постиђено рече:

– Ако си учио у школи, а видим да ти цвеће сјајно цвета и све биљке су вам бујне, онда је у реду – невољно се сложио деда.

Бака Дана је одмах прихватила рециклажу и поновила поносно:

– Значи, Никола, компостер је ово. Је ли, сине, а могу ли ја да ти дајем сав отпад из кухиње, а ти да ми даш мало ове добре, хранљиве земље за моје цвеће?

– Наравно, бака Дано, баш се радујем! Имаћемо супер земљу за целу улицу. Цвеће ће се радовати – одушевио се Никола бака Даниним пословним предлогом.

Деда Милоје, помало љутито и постиђено, пође из дворишта ка контејнерима. Затим застаде и позва Николу.

– Никола, и шта ја сад где да ставим? – изговорио је питање загладан у своју канту за смеће, а онда је одмеравао постављене контејнере у различитим бојама.

Никола је дотрчао до деде и уредно је објаснио како се разврстава отпад, а онда је започео причу о значају рецикалаже. Деда Милоје је онда рукама одвојио пластику од папира и стакла и уредно убацио у контејнере за разврставање отпада. Никола је у контејнер за папир убацио све старе прочитане новине, своје старе неуспеле цртеже и поздравио бака Дану и деда Милоја, па отишао. Бака Дана и деда Милоје са празним кофама, свако са својим мислима, одоше својим кућама.

Сутрадан Никола је пошао да купи доручак и уредно је поздравио комшије који су стајали поред контејнера. Деда Милоје је објашњавао значај разврставања отпада, рециклаже и комшијама одредио које смеће ће где бацити. Упутио је комшије да све оно што је било за компостер однесу малом Николи, јер он је прави заштитник животне средине.

Од тог дана деда Милоје саветује комшилук о значају очувања животне средине. Почео је да чита о томе и да слуша образовне емисије о рециклажи. Направио је и плакат на коме је старачким дрхтавим рукама написао: РЕЦИКЛИРАЈ ЗА ПИРОТ! Натпис је поставио поред контејнера на крају улице, на крају града Пирота.

Никола је свима поделио хумус из компостера и сада све терасе и дворишта у комшилуку су у бујном и мирисном цвету. Бака Дана је засадила у саксији цвеће и поставила га испод плаката поред контејнера који је урадио деда Милоје. Често сада пију кафу и размењују искуства о рециклажи.

А ти?! Шта чекаш!! Рециклирај и ти! Рециклирај за Пирот!!! Ако имаш дилеме и недоумице потражи улицу са најлепшим двориштима и цвећем! Пронађи деда Милоја, бака Дану и малог Николу на крају града Пирота, они ће ти све објаснити!

Кристина Манчић III-5
друга награда на конкурс Регионалне депоније „Рециклирајмо за Пирот“

Током ове школске године Ђачки парламент реализовао је све своје уобичајене активности: изабрано је руководство парламента на почетку школске године, сви чланови су упознати са статутом, планом, задацима и циљевима Ђачког парламента, изабрани су чланови Ђачког парламента за школске тимове - Вршњачког тима за превенцију насиља, Тима за обезбеђивање квалитета и развоја школе, Стручног актива за школско развојно планирање, Стручног тима за самовредновање, анализирали смо успех ученика и похађање наставе на крају сваког периода опомена.

Обележили смо и значајне датуме: 21. октобар - Дан великог страдања крагујевачких ђака у Другом светском рату, 16. новембар - Међународни дан толеранције, 3. март - Међународни дан борбе против вршњачког насиља - „Дан розе мајица“.

Рализовали смо трибину о великом страдању нашег народа, а пре свега деце у Другом светском рату и одгледали кратки документарцац инспирисан песмом Десанке Максимовић „Крвава бајка“. У сарадњи са професорком грађанског васпитања Сањом Ранчић ученици су направили и у холу школе поставили пано са порукама о улози и важности толеранције. Са педагогом Катарином Ранчић и психологом школе Жаном Живковић Ранчић на седници Ђачког парламента разговарали смо о трговина људима, указале су нам на потенцијалне опасности и подстакле нас да размишљамо о својој безбедности и приватности. Две ученице су добиле задатак да направе презентацију на ову тему, која је касније прослеђена свим одељењским старешинама како би се презентовала на часу одељењског старешине.

Традиционално, и ове школске године реализовали смо новогодишње активности: хуманитарну акцију и украшавање школског хола новогодишњом јелком.

У хуманитарној акцији „Буди и ти нечији разлог за осмех“ учествовали су сви ученици и наставници Техничке школе, а прикупљена средства намењена су за пакетиће и храну двома породицама у селима Рсовци и Мали Суводол и уплаћен је новац за лечење дечака Михајла Стаменкова. Посебно захваљујемо професорима Марији Ђорић, Јовану Николићу и Милицы Ђирић, координатору парламента, што су нам помогли у реализацији наше хуманитарне акције.

Ове школске године имали смо и новину у раду парламента. Упознали смо се са програмима Зајечарске иницијативе „Млади у покрету“ и „Школски избори“. Након што смо се детаљно обавестили о овим програмима и како се реализују, одлучили смо да се пријавимо за „Школске изборе“. Захваљујући Зајечарској иницијативи, која је обезбедила гласачке кутије, UV лампе и сав потребан материјал, на правом демократском гласању за председника Ђачког парламента у следећој школској години изабран је и проглашен у амфитеатру школе Стефан Ристић, ученик II-5. Противкандидаткиња била му је Маша Станковић, ученица II-1.

И у овој школској години чланови Ђачког парламента дружили су се са корисницима Удружења МНРП, учествовали су у разним активностима и присуствовали приредби коју су приредили запослени у Удружењу заједно са својим корисницима и ученицима из других основних школа.

Поједини ученици из Ђачког парламента учествовали су и у значајним школским пројектима. У оквиру пројекта „Супершкола“, који је реализован у мају 2023. године, наши ученици су са својим професорима посетили Сарајево.

Реализацијом матурске вечери завршен је рад Ђачког парламента за школску 2022/23. годину.

Јована Минчић IV-1
председник Ђачког парламента

Избори за председника Ђачког парламента - савладавање демократске културе

Школски избори за председника Ђачког парламента су у нашој школи одржани у сарадњи са Зајечарском иницијативом, која пружа подршку Ђачким парламентима широм Србије. Циљ ових програма је да се млади још у школским данима упознају са правим демократским вредностима, са својим грађанским правима, али и обавезама. Кандидати, Маша Станковић и Стефан Ристић, имали су своје тимове, слогане и кампање. Током кампања су реализовали дружења, забаву, различите спортске активности и на тај начин упознали своје другове са циљем и програмом својих кампања и шта је оно за шта ће се они залагати у току следеће школске године. Оба кандидата су спровела анкету и кутије жеља и омогућили ученицима да изнесу жеље и дају предлоге о томе шта би променили у својој школи. Избори су лепо прихваћени и надамо се да ће се и сваки наредни председник Ђачког парламента бирати на овај начин, а надамо се и наставку сарадње са Зајечарском иницијативом, без чије помоћи и подршке све ове активности не би било могуће реализовати.

Маша Станковић, ученица II-1 и кандидаткиња за председника Ђачког парламента, прокоментарисала је изборе:

– Избори за председника Ђачког парламента први пут су у нашој школи одржани ове године. Утисци су одлични, организован је велики број садржаја на задовољство великог броја ученика. У кампањи, која је трајала три недеље, учествовала су два кандидата. Све је прошло у најбољем реду, на крају је Стефан изабран за председника Ђачког парламента за следећу школску годину. Ја му желим успешан мандат, надамо се да ће ово бити пракса наредних година.

Милица Ђирић, професор историје
координатор Ђачког парламента

Пано у холу школе

Хуманитарна акција

Пројекат „Супершкола“ - пут до неких нових генерација и размишљања на Балкану

Наша школа део је пројекта „Супершкола“, који се бави неформалним образовањем и реализује се под покровитељством Регионалне канцеларије за сарадњу младих – Русо. Циљ овог пројекта је да се млади људи са простора Балкана едукују и оснаже своје компетенције и могућности за мирно превазилажење сукоба и одржавање трајног мира на овом простору.

Низом радионица и активности ученици наше школе су се припремали за прву размену. Упознали су се са темама: интеркултуралност, инклузија, трансформација сукоба и мирно решавање конфликта. Током маја 2023. ученици наше школе, чланови Ђачког парламента, су са својим професорима Милицом Ђирић и Иваном Живковићем посетили Сарајево, чиме је прва фаза овог пројекта успешно реализована. Дружење са вршњацима друге вере и националности и бројне радионице и активности допринели су да сви учесници пројекта стекну нова знања и компетенције и да разбију стереотипе и предрасуде које су, можда, имали.

Друга фаза, односно друга размена биће у септембру, када ће ученици из Сарајева посетити нашу школу и том приликом се упознати са нашим градом, историјом, традицијом и културом.

Милица Ђирић, професор историје
координатор Ђачког парламента

Захвална сам на могућности и прилици да учествујем у пројекту „Супершкола“. До сада нисам имала прилике да се на било који начин бавим неформалним образовањем и морам да признам да су и тема и цео процес упознавања и бављења овом темом превазишли сва моја очекивања.

У Сарајеву смо упознали вршњаке, обишли смо њихову средњу школу и упознали се са начином рада у њој. Имали смо радионице које су нам омогућиле да на креативан начин упознамо Сарајево, да доста тога научимо о традицији и култури Сарајева и Сарајлија. Верујем да ћемо тако постати бољи људи и да ћемо градити боље основе за заједничку будућност на овим нашим балканским просторима.

У Сарајеву смо посетили Музеј ратног детињства у коме се чува колекција приватних ствари деце одраслих у ратним временима. Обишли смо и Историјски музеј као и Титов споменик који је у склопу музеја. Жичаром смо се попели на планину Требевић која је позната по одржаним Зимским олимпијским играма 1984. године. Нешто више о томе смо чули од наших другара. Обишли смо синагогу, џамију и православну цркву и упознали историјат и значају ових верских објеката. Схватила сам појам интеркултуралност, што је и један од циљева пројекта. Сарајево је град који је познат по својим специјалитетима. Пробали смо сарајевске ћевале, буреке, баклаву и још неке специјалитете који представљају симбол града. Шетали смо Башчаршијом и уживали у лепоти овог града.

Последњи дан смо посветили дружењу у школи. Имали смо низ манифестација, играли смо фолклор, кошарку и учествовали у још неким спортским активностима. Растанак са вршњацима из Сарајева и осталим учесницима пројекта нам је веома тешко пао јер смо за врло кратко време постали једна велика породица.

Са нестрпљивом ишчекујемо септембар када ће наши другари доћи код нас и када ћемо се опет видети и дружити.

Мина Вучић IV-3

SHARENTING – љубав, нарцизам или кршење децјих права?

Sharenting је појам који је настао од речи share – дељење и parenting – родитељство. Овај контраверзни феномен означава онлајн дељење фотографија, видео снимака и осетљивих података деце и искустава сопственог родитељства на личним налозима на друштвеним мрежама. Према резултатима студије у Европи родитељи деле онлајн у просеку око 300 фотографија и осетљивих података у вези са својом децом сваке године. Омиљене мреже које се начешће користе су Facebook (54%), Instagram (16%) и Twitter (12%). Материјали који се деле су у форми текста, фотографија, видео записа, сторија. Sharenting је постао саставни део живота великог броја родитеља у савременим друштвима. Већина родитеља сматра да је дељење уобичајен начин да остану у контакту са својим пријатељима и широм породицом, да их обавештавају о томе шта се дешава у њиховим животима. Иако су родитељи одувек фотографисали и делили новости о својој деци пријатељима и широј фамилији, таква пракса се дешавала у релативној приватности. Данас је дељење на друштвеним мрежама много јавније и свакако ризичније. Питања која се отварају су бројна и суштински важна: да ли sharenting повређује дететово право на приватност, да ли се на овај начин дете излаже одређеним ризицима, да ли је легитимно објављивати фотографије и видео записе без сагласности детета, када је узрасна граница када дете може дати сагласност, а да она буде валидна.

За мене, као психолога, посебно је занимљиво питање шта се крије иза паравана? Да ли је у позадини овог феномена нарцисоидна потреба родитеља да покаже свима да је успешан родитељ? Да ли се након постова чекају и броје лајкови да се добије потврда да смо успели као родитељи? Или је реч о преокупираности сопственом децом? Можда је ово само начин да родитељи поделе смешне тренутке са својом децом и на тај начин забаве бројне пратиоце и пријатеље на мрежама. Мотиви за дељење родитељства могу бити различити. Изгледа да навика дељења настаје одмах након рођења детета. У прилици смо да често на друштвеним мрежама видимо селфије новопечених мама из породицишта. Једна студија је показала да родитељима беба дељење може помоћи у ублажавању осећања друштвене изолације која долази са овим периодом живота (Brosch, 2016). Родитељи адолесцената такође деле информације о својој деци на друштвеним мрежама, а њихови мотиви подразумевају изражавање поноса на достигнућа деце и информисање пријатеља и породице о животима и успеху њихове деце (Walrave et al., 2022).

У свету у којем људи све више живе удаљени једни од других, повезивање и одржавање контакта са пријатељима и породицом је природна потреба родитеља и вероватно једна од позитивних страна дељења родитељства. Ипак, откривање неприкладних информација може постати проблем у односу родитељ-дете, посебно како дете сазрева. Дељење осетљивих информација, нарочито ако је то нешто што дете сматра срамотним или приватним (попут детаља о здрављу или успеху у школи), могло би да уруши дететово

поверење у родитеља. Поред тога, симпатичне фотографије деце или смешна дешавања у којима су актери деца, које родитељи деле на мрежи, могу постати проблем када њихова деца постану старија. Током адолесценције деца развијају свој идентитет и у овом периоду експериментишу са самопромоцијом, укључујући и селф-промоцију на друштвеним медијима. Ако су родитељи већ успоставили онлајн идентитет за своје дете, који је навео људе да формирају одређене перцепције о њему, то може утицати на дететов осећај индивидуалности и независности. Ово може бити посебно проблематично ако је слика коју родитељи креирају на мрежи у супротности са имиџом који дете само покушава да створи. Уколико родитељи деле информације које адолесценти не желе да буду откривене, то може да их наведе да родитељима ускрате информације о свом животу, како би могли боље да контролишу шта се може, а шта не може објављивати о њима.

Све у свему, важно је да родитељи размисле да ли материјал који деле може да буде злоупотребљен, не само у том тренутку, већ да ли постоји могућност злоупотребе или негативних последица по дете у будућности. Чак и родитељи који воде рачуна о томе које информације деле на мрежи и са ким их деле, ризикују да им се украду подаци, или да се информације користе на начин који нису планирали и предвидели. Зато, поштујмо и штитимо своју приватност и приватност наше деце, јер не смемо да заборавимо да смо ми као родитељи и васпитачи њихов модел и узор у понашању.

Жана Живковић Ранчић, психолог школе

Референце

- Nominet. Reports and Statistics. Parents 'oversharing' family photos online, but lack basic privacy know-how. Accessed July 1, 2023. <https://www.nominet.uk/news/reports-statistics/>
- Brosch, A. (2016). When the child is born into the internet: Sharenting as a growing trend among parents on facebook. *The New Educational Review*, 43(1), 225-235. <https://doi.org/10.15804/tner.2016.43.1.19>
- Kumar, P. & Schoenebeck, S. (2015). The Modern Day Baby Book: Enacting Good Mothering and Stewarding Privacy on Facebook. *Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing*. doi:10.1145/2675133.2675149
- Walrave, M., Verswijvel, K., Ouvrein, G., Staes, L., Hallam, L., & Hardies, K. (2022). The Limits of Sharenting: Exploring Parents' and Adolescents' Sharenting Boundaries Through the Lens of Communication Privacy Management Theory. *Front Educ*. 7. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.803393>

150 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА РАДОЈА ДОМАНОВИЋА

Као у Страдију

Радоје Домановић најпознатији је српски сатиричар. Створио је тип алегорично-сатиричних и гротескно-фантастичних прича до тада непознат у српској уметничкој прози (Б. Поповић). Уметничкој снази и популарности Доамновићеве сатире битно је допринела и политичка стварност Србије за време владавине последњих Обреновића: неприкосновена власт и самовоља двора, репресивни закони, кршење закона и гушење основних људских слобода.

Његов живот обележили су честа отпуштања из државне службе, живот у оскудици и несигурности, опозиционарство режиму Обреновића и сатире.

Домановићи су пореклом из Херцеговине, а Радоје Домановић рођен је у Овсишту 1873. године, у породици сеоског газде и учитеља и унук устаника Павла Цукића. Школовао се у Гимназији у Крагујевцу и на Филолошко-историјском одсеку Филозофског факултета на Великој школи у Београду.

Као учитељ и професор српског језика радио је у Пироту, Врању и Лесковцу. На самом почетку службовања, Домановић се у Пироту упознаје с Јашом Продановићем, који је имао значајну улогу у формирању његових политичких идеја. Прикључивши се опозиционој Народној радикалној странци, Домановић долази у директан сукоб с режимом обреновићевског двора. Већ у октобру 1895. године Домановића, само због партијске припадности, из Пирота премештају у Врање. У Врању Домановић упознаје професоре Љубомира Давидовића и Светислава Симића, радикале, наставља своје политичко деловање и после само годну дана добија ново премештење, сад у Лесковачку полугимназију.

На Десетом годишњем збору Професорског друштва, 9. августа 1898. године, Домановић иступа као говорник против Закона о образовању, који је донела влада Владана Ђорђевића, по коме је број средњих школа драстично смањен – десет гимназија је укинута, шест је претворено у полугимназије, а за ђаке су уведене уписнине и школарине. Домановић је предложио резолуцију, коју је збор једногласно усвојио.

Након тог говора и Домановић и његова супруга Наталија, учитељица, отпуштени су уз службе, породица се сели у Београд, без службе и редовних прихода живе тешко од хонорара за новинске чланке и приповетке. 1898. Домановић је сарадник „Звезде“, јединог озбиљног опозиционог листа у земљи, и објављује прве сатиричне приповетке „Демон“ и „Укидање страсти“. Јула 1900. године постао је писар у Државној архиви, а марта 1901. писар у Министарству просвете и црквених дела, али добијање државне службе није ублажило његов опозициони став. У том периоду он у „Српском књижевном гласнику“ објављује неке од својих најзначајнијих сатиричних приповедака: „Краљевић Марко по други пут међу Србима“, „Вођу“ и „Страдију“.

У лето 1902. године Домановић постаје сарадник радикалских новина „Одјек“, након што је одбио премештај у Пиротску гимназију и још једном остао без службе. Новине су уређивали и издавали Јаша Продановић, Радоје Домановић, Љубомир Стојановић и Јован Жујовић. Домановић је писао рубрику „Узгреднице“, у којој је с много жара и беспштедно нападао све оно што је било лоше у тадашњем друштву, и тиме је обележен као један од највећих противника владајућег режима и краља Александра. После убиства краља Александра, у главној полицији, пронађен је списак с именима представника опозиције за одстрел, међу којима је било и Домановићеве име.

Након Мајског преварата, на врхунцу популарности и стваралачке снаге, Радоје Домановић добија једногодишње одсуство за боравак у Минхену и усавршавање свог књижевног рада.

Повратак у Србију у августу 1904. године донео је Домановићу огромно разочарење – упркос изузетној енергији која је уложена у борбу против реакционарног режима краља Александра, у држави није дошло ни до каквих суштинских промена. Домановић се у свом раду ограђује од политичких странака и борбу наставља сам. Покреће листове „Страдију“ и „Нови покрет“, пише ангажоване текстове, неуспешно се кандидује на изборима за посланике у Београдском округу 1905, започео је своје најобимније дело, „Краљ Александар по други пут међу Србима“, које је остало незавршено, а објавио је и текстове: „Радикалној демократији“ и „Разговор с демократијом“, који би се могли сматрати његовим политичким манифестом.

Радоје Домановић умро је пола сата после поноћи 17. августа 1908. године у Београду, након дуге борбе са хроничним запаљењем плућа и туберкулозом. Сахрањен је у породичној гробници на Новом гробљу у Београду. Преостали његови књижевни радови који су остали у рукопису, као и сликарска дела, пропали су током Првог светског рата.

(Извор: domanovic.org, Владимир Живановић: Биографија)
Кристина Гоцељ II-1

Домановићев говор на Десетом годишњем збору Професорског друштва

Госпо, ја мислим да смо се сви погнуте главе и са истим осећајима састали у времену кад је положај наставника, а исто тако и положај Професорског друштва, сведен на најнижи ниво, јер се његов глас није чуо баш у времену када је био најпотребнији. У овим, за школу најкритичнијим тренуцима, наше се Друштво обило, те није могло послужити своје позиву у оној мери како су то интереси школе захтевали. Према свим овим приликама, ја налазим да би било умесно да овај десети редовни збор реши да се рад овога збора прекине резолуцијом коју сам спремио, и за коју молим да је збор прими. Резолуција гласи:

„Десети редовни збор Професорског друштва на својој седници од 9. августа 1898. године, саслушавши пажљиво извештај Управе Професорског друштва, налази да Управа није довољно у својој извештају дала изрза новом стању, створеном у најновијем времену по средњу школу и њене раднике и изјављује:

1. Да је право стање у средњим школама назадније од пређашњег;
2. Да је великом школарином сужено поље васпитања средњошколске омладине, као и слободу наставничког кретања у школи, противно педагошким захтевима;
3. Да је његово извођење назадак за школску омладину;
4. Да је ово извођење својом наглошћу потресло скоро цео рад наставника средњих школа, да је омаловажило значај факултетске спреме, значај нашег највишег просветног завода – Велике школе, државне испите, и оштетило углед наставника средњих школа и у држави, и у друштву, и у школи.“

Београд,
9. августа 1898. године

(Домановићева резолуција је на крају збора усвојена без дискусије, прим. ур.)

Извор: Вученов, Димитрије, Радоје Домановић
Живот, доба и генеза дела, Рад, Београд 1959.

150 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ

Импесионистичко коло Надежде Петровић

Надежда Петровић, сликарка, добротворка, жустрa говорница, новинарка, фоторепортерка, болничарка и херoина Првог светског рата, рођена је у Чачку 11. октобра 1873. године, као најстарије од деветоро деце историчара и наставника цртања Димитрија Петровића и учитељице Милеве Петровић, сестричине познатог политичара Светозара Милетића.

1884. године породица се преселила у Београд како би се деци омогућио наставак образовања. И Надеждина браћа и сестре били су врло даровити, најпознатији је најмлађи, песник и путописац Растко Петровић. „Петровићи су поседовали велику збирку старих икона, једну од најбољих приватних библиотека, збирку музичких инструмената; у таквом окружењу формирала се и живела Надежда Петровић“, описује њен пут лист „Време“.

Надежда је завршила тада престижну Вишу женску школу у Београду, упоредо је похађала приватне часове цртања код очевог пријатеља, чувеног сликара реалисте Ђорђа Крстића, касније и у атељеу словачког уметника Кирила Кутлика. Радилa је као наставница цртања у Вишој женској школи, а затим и у Женској београдској гимназији. Захваљујући државној стипендији 1898. наставља школовање у Минхену, у атељеу Словенца Антона Ажбеа и у Паризу, у атељеу Ивана Мештровића. Познавала је Кандинског, Пикаса, Родена, Матиса, Марију Лорансен. 1905. оснива Уметничку колонију у Сићеву. Волела је да слика портрете и пејзаже, а често је бирала тема из националне историје, сликала је људе и пределе Србије. По мишљењу критичара, у Паризу настају њена најбоља дела, „Богородичина црква“ и „Булоњска шума“.

Једину самосталну изложбу имала је у Београду 1900. године. Њене слике су у Београду дочекане са неодобравањем и критикама. „За све се тражи времена, а за васпитање публике мало дуже времена“, говорила је.

Надежда Петровић са неколико утицајних жена (Савка Суботић, Милица Добри, Мирка Грујић и Делфа Иванић) оснива „Коло српских сестара“, а у томе им помажу Бранислав Нушић и Иван Иванић, који су написали први Статут друштва.

Аустроугарска анексија Босне и Херцеговине 1908. била је повод за ватрене патриотске говоре са балкона Народног позоришта. Формира се Одбор жена у који улазе све виђеније жене из женских удружења, а највише их је из Кола српских сестара, у чему Надежда Петровић има главну улогу. У септембру 1908. на данашњем Тргу републике она је одржала упечатљив и емоцијама испуњен патриотски говор, који је завршио резолуцијом жена.

„То је први женски митинг на ком је било више говорница, али је најдуже говорила Надежда Петровић“, истиче историчарка Ана Столић.

И током Балканских ратова 1912-1913. и касније на почетку Првог светског рата Надежда Петровић пријављује се као добровољна болничарка. У санитету у позадини фронта, помажући рањеницима, прележала је тифус, колеру и упалу плућа. Објава рата 1914. затекла ју је на Венецијанском бијеналу где је била на изложби Мештровићевих скулптура. Одбила је предлог Врховне команде да се придружи Црвеном крсту у Швајцарској, већ се придружује пољској болници Дунавске дивизије, која је мењала положај пратећи војску. У слободно време слика манастире и пределе које посећује с војском, а тад се опробала и као први ратни фотограф у Србији. Последња станица било јој је Ваљево.

Током епидемије тифуса 1914. и 1915. овај град у западној Србији био је град-болница, у коме је дневно умирало и до 150 људи. Писала је породици о очима рањеника „искољаченим безумно од бола и страха пред смрћу“. Тада поново добија тифус и после седам дана умире, 3. априла 1915. Символично, последња слика коју је урадила је „Ваљевска болница“.

Њени посмртни остаци пренети су из Ваљева на београдско Ново гробље 1935.

Теодора Николић II-1

Косовски божури и Грачаница

„Најважнија особина Надежде Петровић за мене је то што није била спутана или контролисана ничим, чак ни сопственим успехом и талентом.“

Када је стварала уметност, била је веома добра у томе.

Када је била учитељица, верујем да се снажно борила за своје ученике.

А када је њеним сународницима Србима била потребна помоћ, притекла је у помоћ комшијама и заједници као медицинска сестра у рату, спасавајући многе животе, чак и по цену сопственог.

Њена људскост је била изузетна.“

Мери Грегори, ликовна критичарка и новинарка из Њујорка
(Извор: ВВС на српском, Наташа Анђелковић: Како је сликарка
Надежда Петровић пре 100 година успела да раскине веридбу, митингује и буде
болничарка и добротворка)

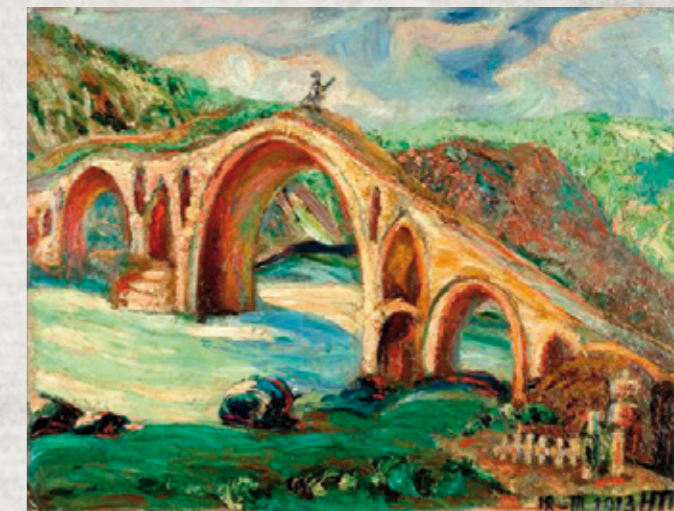
„1915. приликом привременог повлачења српске војске, имао сам још ту срећу да је сретнем, у нагорелом, блатњавом шињелу, уз болничке арњеве, с војницима, у крвавим завојима, штакама. Њено здраво, пуно румено лице, упркос тадашњим напорима и оскудици, сијало је од поуздања, а очи војника одавале су више од привржености, праву љубав према тој њиховој Великој Сестри. Свуда, под оним шаторским крилима,

Надежда Петровић са особљем Ваљевске болнице 1915, фото Љуба Ранковић

по свим рововима у Србији, причало се тада како су је, после, војници суморно, без престанка, плачући превртали у влажним чаршавима, само да јој смање тифусну ватруштину, да спасу то велико срце које је до краја куцало за њих.“

(Из говора Вељка Петровића на свечаности поводом откривања споменика Надежди Петровић у Чачку, Чачански глас, 14. децембар 1955)

Везиров мост

„Браћо и сестре, 1878. године Европа је Берлинским уговором заболела нож у срце српства, двома најлепшим покрајинама, Босни и Херцеговини. Наместо да је још онда оставила народу слободно самоопредељење, она га је бацила у ново ропство. . . Скинула му је окове са ногу, да би лакше ставила ланце око врата. Тридесет година Босна и Херцеговина биле су поприште експлоатације Аустроугарске, народ материјално исцеђен, понижен до животиње! Треба да присилимо разбојничку нам отмичарку на поштовање наших националних интереса и слобода!“

(Из говора Надежде Петровић на балкону Народног позоришта 1908. након анексије Босне и Херцеговине
извор: Соња Ђирић: Као да није одавде, недељник „Време“)

Надежда Петровић као ратна болничарка 1913

I-5 - саобраћајно-спортско одељење

Тог 1. септембра 2022. године у учионицу број 18 крочила је нова генерација првака жељних да знањем, дружењем и љубављу испуне своје средњошколске дане. На лицима ових петнаестогодишњака препознавао се страх од нове средине и жеља да се што боље уклопе у ново поглавље њихових младих живота. Клупе и зидови учионице, као неми сведоци, сачуваће приче на још једну генерацију првака. Тог дана нисам могла да замислим да преко пута мене седи један светски првак и неколико спортиста Града Пирота.

Клупко је брзо почело да се одмотава и већ у септембру сазнала сам да ученик Огњен Антић иде на Светско првенство у кик-боксу. После дужег одсуства дочекали смо га као првог светског првака нашег града. Потрудили смо се да сви заједно уприличимо дочек светског шампиона испред школе, поноса школе, града и земље. Била нам је изузетна част што ходницима наше школе проноси пехар и медаљу први светски шампион Пирота.

Убрзо је уследио традиционални јесењи градски крос на коме су ученице Лана Петровић и Тијана Киров освојиле прво и треће место. Још један успех, још једна потврда да ова генерација техничара друмског саобраћаја има своју изузетност – спортски дух. Тако смо добили надимак саобраћајно-спортско одељење, на који смо поносни.

Како је школска година одмицала, Огњенови успеси су се низали. На ком год је такмичењу у боксу учествовао, освајао је прва места и доносио медаље. Овај огроман успех пратио је све време напоран рад и исцрпљујући тренинзи. Читаво одељење, Огњенова подршка, извукло је поруку о уложеном труду, раду и цени коју врхунски спорт захтева.

Право изненађење уследило је почетком школских спортских такмичења. Рукомет у школском дресу заиграле су Лана Петровић, Маша Начев, Светлана Филиповић и Тијана Киров. У тиму са ученицима старијих разреда успеле су да покажу своје квалитете и учествују на међуокружном такмичењу школа у Врању.

Најважнија споредна ствар на свету, фудбал, када се игра у школи, незамислив је без ученика одељења I-5. Брзи као стреле и спремни за школске утакмице су готово сви дечаци овог одељења, али и једна девојчица, Тијана. Поносна сам на чињеницу да су за кандидатуру и кампању свог друга из одељења, Стефана Ристића на школским изборима за председника Ђачког парламента осмислили и организовали

турнир у малом фудбалу. Тако, одговорно тврдим, моје ученике осликава изрека – Mens sana in corpore sano.

На пролећном градском кросу на Кеју Лана и Тијана су избориле по други пут у овој школској години прво и треће место и тако још једном оправдале надимак саобраћајно-спортско одељење.

Град Пирот препознао је успехе наших ученика, па су Огњен Антић и Лана Петровић проглашени спортистима Града Пирота на отварању Зимске божићне школе спортова, а на видовданској свечаности, када се ученицима спортистима додељују признања и награде, придружила им се и Маша Начев.

Техничка школа и Пирот одувек су имали добре спортисте. Пирот је изнедрио једног Светислава Пешића Карија и друге познате спортисте. Међутим, Огњен је први светски шампион нашег града, а ово одељење има потенцијала да нам свима подари још много успешних спортиста, саобраћајних стручњака и добрих људи.

Марија Ђорђевић,
одељењски старшина

Лана Петровић и Тијана Киров на пролећном кросу

Лана Петровић и Тијана Киров на јесењем кросу

Лана Петровић и Огњен Антић - најбољи спортисти Града Пирота

100
ГОДИНА
КОШАРКЕ
У СРБИЈИ

У данима када су очи кошаркашке јавности упрте у Николу Јокића, који се попео на кошаркашки Олимп и са својим клубом из Денвера освојио НБА титулу, али и титулу најбољег играча најпрестижније кошаркашке лиге на свету, у Србији се прославља 100 година од појаве кошарке на овим просторима. Кошаркашки савез Србије низом манифестација, у бројним местима, широм наше земље, обележава овај значајан датум. Наш град и клуб КК „Пирот“ угостили су караван кошарке и изложбу Кошаркашког савеза Србије о овом јубилеју.

Уврежено је схватање да се кошарка код нас игра од 1945. године. Али, документа показују да је прва кошаркашка утакмица у Србији одиграна у Београду 8.10.1923. године, у дворишту основне школе „Краљ Петар I“. Тај меч сматра се полазном тачком за кошарку у Србији.

Демонстрацију игре и правила новог спорта извршио је професор Вилијем Вајланд из Калифорније, изасланик америчког Црвеног крста, који је као члан Војске спаса крстарио просторима Балкана, желећи да нову игру расеје по новим просторима. Он је донео прве обруче и лопте у Србију. Полазници курса били су гимназијалци, наставници физкултуре и соколски предњаци. Са члановима соколских друштава поставио је прве кошеве и под његовим надзором одиграна је прва утакмица. „Политика“ је тада писала о новом спорту који је називан Баскет бал. Није ни могао да замисли колико ће та игра обузети народе на Балкану и колико ће у њој напредовати.

Прва лопта, којом је одиграна прва утакмица, поклоњена је преводиоцу Црвеног крста, Драгици Поповић. Прва правила

кошаркашке игре објављена су 1924. године у „Спортској библиотеци“ под називом Basket- Ball. Кошаркашка правила превели су ученици Друге мушке гимназије Света Ранчић и Светислав Вуловић.

Тридесетих година нови спорт, до тада називан баскет бал, кошарка или кошарка добија своје домаће име – кошарка.

Ови мали, несигурни први кошаркашки кораци претворили су се у стотине одличја која су освојили наши кошаркаши и кошаркашице на европским и светским првенствима и Олимпијским играма.

Вид Ђорђевић II-1

На Свесколом слету у Борову 1940. године учествовало је 170 играча и играчица подељених у четири старосне категорије. Женска екипа београдског Соколског друштва „Матица“ осваја титулу првака државе, мало чудним резултатом 2:0, услед лоших временских услова. Једини кош на утакмици постигла је Ружица Радовановић.

(Извор: сајт Кошаркашког савеза Србије)

Прво Европско првенство у Прагу 1947

Кошаркашка екипа школе на Републичком такмичењу.

Зденко и Вера Павић, родитељи српског писца Милорада Павића, аутора чувеног „Хазарског речника“, веома су заслужни за развој школског спорта и средњошколских кошаркашких турнира. Тридесетих година XX века преводили су кошаркашка правила, радили на изградњи кошаркашких терена и кошеве и организовали средњошколске кошаркашке турнире у Београду

145 ГОДИНА
ТЕХНИЧКЕ ШКОЛЕ
150 ГОДИНА
ОД РОЂЕЊА РАДОЈА ДОМАНОВИЋА
150 ГОДИНА
ОД РОЂЕЊА НАДЕЖДЕ ПЕТРОВИЋ
100 ГОДИНА
КОШАРКЕ У СРБИЈИ

Приредили:

Новинарска секција Техничке школе

Професор **Нина Тошић**

Графичко обликовање и припрема за штампу: **Андреј Јовановић**

Штампа: **PI-PRESS**

Тираж: **1000** примерака

издаје: **Техничка школа Пирот**

